БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 42 (10410) | 1964 оной февралиин 19, среда | Сэн 2 мүнгэн

Болгариин партийно-правительственна делегаци Москва ерэбэ

МОСКВА, февралиин 17. (ТАСС). КПСС-эй Центральна Комитедэй, Советскэ правительствын уряалаар Болгариин Коммунис партиин Центральна Комитедэй нэгэдэхи секретарь, НРБ-гэй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Тодор Живков түрүүтэй Болгариин Арадай Республикын партийно-правительственна делегаци хани ёhоно" албанай хэрэгээр мүнөөдэр Москва ерэбэ.

Болгариин болон Советскэ Союзай гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэhэн Киевскэ вокзал дээрэ хүндэтэ айлшадые уттахаяа нүхэд Л. И. Брежнев, Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, А. Н. Косыгин, О. В. Куусинен, А. И. Микоян, Н. В. Подгорный, М. А. Суслов, Н. С. Хрущев, Н. М. Шверник, В. В. Гришин, Л. Н. Ефремов, КПСС-эй ЦК-гай секретарьнууд, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор, СССР-эй министрнүүд ба гүрэнэй комитедүүдэй түрүүлэгшэнэр, советскэ, партийна болон нийтын организацинуудай түлөөлэгшэд, ажалшад ерэhэн байна. СССР-тэ байдаг дипломатическа түлөөлэлгэнүүдые толгойлогшонор, совет болон харин журналистнууд уттагшадай дунда байлсаа.

Нүхэд Н. С. Хрущев, Тодор Живков хани ёhоной үгэнүүдые хэлээ.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ПРОДУКЦИ ТҮРГЭНӨӨР ЭЛБЭГЖҮҮЛХЫН ТУЛАДА ҮТЭГЖҮҮЛГЭ ЕХЭЭР ХЭРЭГЛЭhЭНЭЙ, ГАЗАР УhАЛАЛГЫЕ ҮРГЭДХЭН hАЙЖАРУУЛhАНАЙ, АЖАЛАА ҮРГЭЛЖЭДЭНЬ ОНЬhОЖОРУУЛhАНАЙ, ЭРДЭМ УХААНАЙ БОЛОН ТҮРҮҮ ДҮЙ ДҮРШЭЛЭЙ ТУЙЛАЛТАНУУДЫЕ НЭБТЭРҮҮЛhЭНЭЙ ҮНДЭhӨӨР

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ҮЙЛЭДБЭРИИЕ АШАГ ЕХЭТЭЙ БОЛГОХО ТУХАЙ

1964 оной февралиин 15-да КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй абаhан тогтоол

КПСС-эй XXII съездын баталан абаhан, коммунизм байгуулгын программые совет арад Коммунис партиин хүтэлбэри доро амжалтатайгаар бэелүүлжэ байна гэжэ КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум тэмдэглэнэ. Съездhээ хойшо үнгэрhэн саг соо оронойэкономикые хүгжөөхэ эршэ хурдабшалгые улам түргэдхэхын тула шухала хэмжээнүүд бэелүүлэгдээ.

Коммунис общество байгуулхын тулада мүнөө сагай хүсэн түгэс промышленностьтай байхын хажуугаар, хүгжэлтэтэ хүдөө ажахын үйлэдбэритэй байха шухала гэжэ партимнай өөрынгөө ажал ябуулгын эхилэhэн болгон тоолодог байгаа, мүнөөшье тоолоно. Үнгэрhэн арбаад жэлэй туршада хүдөө ажахые хүгжөөлгын талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Тиигэhэнэй ашаар ороohо тарян, хлопок, саахарай свёкло, наран сэсэг, хартаабха, овощ болон хүдөө ажахын бусад продуктнууд нилээд ехээр абтадаг болоо. Хамтын ажалые хүгжөөhэнэй, худалдагдаха зүйлнүүдэй тоонь ехэ болгоhоной үндэhөөр энэл үе соо гүрэндэ мяха худалдан абалга 3,6 миллион тоннohoo 9,3 миллион тонно хүрэтэр, hү—10,6 миллион тоннohoo 28,5 миллион тонно хүрэтэр нэмээ. Тиихэтэй хамта, 1962 ондо колхозууд болон совхозуудай гүрэндөө мяха худалдалгын хэмжээн 86 процент, hү—95 процент болоо. Энэнь манай колхозно, совхозно байгуулалтын ехэ илалта гээшэ. Нэлэнхы ехэ шэнэ ба залууг газар элдүүрилэн ашаглаhан ябадал хүдөө ажахын бүхы hалбаринуудые хүгжөөхэ хэрэгтэ айхабтар шухала үүргэтэй байгаа. Эдэ жэлнүүдтэ оромнай шэнэ газар элдүүрилhэн нютагуудhаа 8 миллиард 500 миллион пүүд худалдагдаха талха таряа нэмэжэ абаhан байна. Хүдөө ажахые хүгжөөлгын талаар туйлагдаhан амжалтанууд хүн зониие эдеэ хоолой зүйлнүүдээр, промышленностиие — түүхэй эдээр хангалтаяа hайжаруулха арга олгоо.

Үнгэрэгшэ, 1963 он хүдөө ажахыда тон тааруугүй, үбэлдөө хэсүү хүйтэн, зундаа ган гасуур байжа, хүдөө ажахы ехээр эрхилдэг нютагуудта тарилгын холо, ороohо тарянай болон бусад ургамалнуудай дутуугаар абтаха ябадал тохёолдуулаа. Теэд, иимэ бэрхэтэй ушарай тохёолдобошье, олон миллион колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй шэн зориг гарган ажалладаhанай ашаар, 1963 ондо орон дотор 2735 миллион пүүд гэхэ гү, али 1953 онойхиhoo 836 миллион пүүдээр ехэ ороohо тарян, 41,4 миллион тонно гэхэ гү, али 1953 онойхиhoo 2 дахин шахуу ехэ саахарай свёкло бэлэдхэгдээ. Хэзээ хэзээнэйхиhээ үлэмжэ ехэ 5 миллион 205 мянган тонно хлопок хуряагдажа абтаа. Иимэ тааруугүй муу уларилые имагтал колхозно, совхозно байгуулалта илажа гараха аргатай байна.

Совет экономикын хурдан түргэн хүгжэлтэ, хүн зонойургалта, арад түмэнэй ажана байдалай саг үргэлжэ hайжаржа байhан ушар хүдөө ажахын үйлэдбэридэ улам ехэ эрилтэнүүдые табина. **Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөн дэбжээлгэ коммунис байгуулалтын зорилгонуудые бэелүүлхэ, ажалшадай байдал улам hайжаруулха хэрэгтэ тон шухала удхатай гэжэ партимнай дахинаа онсолон тэмдэглэнэ.** Орон дотор эдеэ хоолой зүйлнүүдые элбэг дэлбэг болгохын тула ороohо тарья, мяха, hү, мүн бусад продуктнуудые ойрын сагта 2—3 дахин ехээр абаха шухала. Манай орон, совет арад энэ хойшолуулашагүй шухала, тиихэтээ хамта бэрхэшэг зорилгые анхаралтайгаар шиидхэхын тулада шухала бүхы юумэтэй байна.

Коммунис байгуулалтын аша туhада хүдөө ажахын бүхы hалбаринуудые хурдан түргөөр хүгжөөхэ зорилготэ табигдана. Ороohо тарья бүри ехээр ургуулан абахын тула онсо ехэ оролдолго гаргаха ёhотой болгодоно. Ороohото ургамалнуудай тогтууритай, үндэмтэй ургаса туйлаха, гүрэнэй хэрэглэмжые бүрин хангажа шадахаар хэмжээтэй талха тарья абаха шухала.

Ороohо тарья ургуулан абалгаяа ойрын жэлнүүдтэ табан—долоон миллиард пүүдээр нэмээхэ, ондоогоор хэлэбэл, бүхы хуряагдажа абтаха ороohо тарянай хэмжээе 1970 он болотор 14—16 миллиард пүүдтэ хүргэхэ гэhэн хойшолуулашагүй шухала зорилго партимнай табина. Ороohо тарья бүри ехээр ургуулан абаха ябадал бүхы хүдөө ажахыгаа хүгжөөлгын үндэhэ hуури болоно.

Гол түлэб тарилгынгаа талмайе үргэдхэхэ зэргээр хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр абаха зорилго шиидхэдэг байгаабди. Энэмнай зүб хараа шугам байhан юм. Юундэб гэхэдэ, ороohо тарья абалгые тэрэ хахан саг соо эрид ехээр нэмээхэ ондоо арга боломжо гүрэндэмнай байгаагүй, газар тарьяландаа химиие үргэн ехээр хэрэглэхэ, уhалууриин барилга ехээр эрхилхэ зөөри хэрэгсэл тиихэдэ дутамаг байгаа. Харин мүнөө, минеральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилхын, уhалууриин түхеэрэлгэ барихын, хүдөө ажахын бусад хэрэглэмжэ хангахын тула Совет ороной капитальна hомололго ехээр хэжэ шадаха болоод байхада, ургаса эрид дээшэлүүлжэ, хүдөө ажахын бүхы үйлэдбэриие али бүхы талаарнь ашаг ехэтэй болгожо, ороohо тарянай, бусад продуктнуудай талаар оронойнгоо хэрэглэмжэ хангаха зорилго шиидхэхэ ёhотойбди.

Хүдөө ажахые ашаг ехэтэй болгохо зорилгын бодото дээрээ үргэн далайсатайгаар бэелүүлэгдэхэ болоhон ушар юуб гэхэдэ, мүнөө колхозууд, совхозуудай материально-техническэ арга боломжонь үндэhөөрөө хубилаа.

Ороной хүдөө ажахыда хэрэглэгдэдэг тракторнуудай тоо 1953 ондо 1 миллион 239 мянган хэhэг (15 моринной хүсэтэй) байhан аад, 1963 ондо 2 миллион 500 мянган хэhэг болоо, тарья хуряадаг комбайнуудай тоо мүн лэ энэ үе соо 318 мянга хэhэг байhанаа 533 мянга болоо, силосэй комбайнуудай тоо 3000 хэhэг байhанаа 198 мянга болоо, свёкло хуряадаг комбайнуудай тоо 4000-hаа 52 мянган хэhэг хүрэтэрөө нэмээ, ашаанай автомашинануудай тоо 424 мянгаhаа 900 мянган хэhэг хүрэтэрөө нэмээ. Электрын элшэ хүсэ хэрэглэлгэ 2 миллиард 742 миллион киловатт-часhаа 17 миллиард киловатт-часта хүрөө.

Энэл үе соо минеральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилэн гаргалга жэлдээ 7 миллионhoo 20 миллион тоннодо хүрэтэр нэмэбэ.

Эдэ жэлнүүдэй турша соо хүдөө ажахыдахи капитальна хүдэлмэридэ мүнгэ hомололго нилээд ехээр нэмэhэн, мүнгэн сангай талаар угаа ехэ хубилалтанууд болоhон, колхозууд, совхозуудай олзо доход нэмэhэн байна.

Хүдөө ажахыдахи капитальна хүдэлмэридэ гүрэнэй зүгhөө 1953 ондо 985 миллион түхэриг мүнгэн hомологдоhон аад, 1963 ондо 5 миллиард 100 миллион түхэригтэ хүрэтэр нэмээ. Мүн баhа колхозуудай мүнгэн олзо 3 миллиард 830 миллион түхэригhөө 16 миллиард түхэриг хүрэтэр дээшэлhэн, тиихэдэ колхозуудай хубаагдадаггүй жасанууд 5 миллиард 444 миллион түхэригhөө 29 миллиард 900 миллион түхэригтэ хүрэтэр нэмэhэн байха юм.

Энэл хугасаа соо колхозуудта 5 миллион 800 мянган гэр, совхозуудта 26 миллион дүрбэлжэн метр талмайтай байранууд баригдаа.

Партимнай эдэниие үндэhэ болгон, колхозно, совхозно үйлэдбэриие ашаг үрэ ехэтэй аргаар эрхилдэг болохо зорилго табина. Энэмнай ороной хүдөө ажахыдахи үйлэдбэрилгын хүсые хүгжөөн дэбжээхэ хэрэгтэ үндэhэн хубилалта хэхэ гэhэн ушар удхатай. Хүдөө ажахые ашаг ехэтэй болгохын тула партиин тодорхойлон хараалhан хэмжээнүүд КПСС-эй Программаhаа эшэ үндэhэтэй. Тэрээн соо нигэжэ хэлэгдэнхэй гэбэл:

«Ажахыгаа бүхы талаарнь оньhожоруулха, улам саашадань ашаг ехэтэй болгохо: эрдэм наукын, түрүү дүй дүршэлэй үндэhөөр бүхы колхозууд ба совхозуудтахи газар тарьялан болон мал ажалые эрхим шадабаритайгаар эрхилхэ, бүхы ургамалнуудай ургаса эрид дээшэлүүлхэ, хүсэ ба зөөри эгээл багаар гаргаад, гектар бүриhөө ехэ продукци абадаг болохо гээшэ хүдөө ажахыгаа хүгжөөн дэбжээхэ, хүдөө ажахын талаар улам ехэ боложо байгаа оронойнгоо эрилтэ хангаха гол зам болоно. Энээнэй үндэhөөр хүдөө ажахын продукци ниитын хэрэглэмжэтэй зохилдуулагдан, таhалгаряагүй ехэ болгогдохо зэргэтэй. Техническэ зэбсэгжэлгын, ажалай эмхидхэлэй талаар хүдөө ажахымнай промышленностиин хэмжээндэ ойро болохо; хүдөө ажахын хүдэлмэри промышленна ажалай шэнжэтэй болгогдохо; байгаалиин эрхэ байдалhаа хүдөө ажахын дулдыдадаг ушар нилээд бага болохо, хожом хойшодоо дулдыдахаяа болиитохо юм».

Ажахыгаа ашаг ехэтэй болгохо гээшэ хүдөө ажахые хүгжөөлгын гол шэглэл, тэрэнэй үйлэдбэрилгын хүсэ хүгжөөхэ дардам харгы болоно.

Ажахыгаа ашаг ехэтэйгээр эрхилхэ гээшэмнай, нэгэдэхеэр, газарай гектар бүриhөө продукци ехээр абаха, хоёрдохёор, оньhожоруулга хэhэнэй, хими нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлhэнэй үндэhөөр ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үные хямдаруулха, продукциин единицэ бүхэндэ хүсэ, зөөри багаар гаргаад, ороohо тарья, мяха, hү болон бусад продуктнуудые ехээр абаха гэhэн удхатай.

Хүдөө ажахыгаа эрдэм ухаанай үндэhөөр тааруулан хүгжөөхын тула хүдөө ажахын үйлэдбэриие тусхай мэргэжэлтэй болгохо, тэрэшэлэн байгаали ба сагай уларилые хараада абалсан, зоно бүхэнэй, колхоз болон совхоз бүхэнэй экономикын hалбаринуудые тааруу зохидоор хүгжөөхэ гээшэ ажахыгаа ашаг ехэтэй болголгын гол хубинь болоно.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие ашаг ехэтэй болгохын тула хараалагдаhан хэмжээ ябуулганууд гурбан гол шэглэлтэйгээр бэелүүлэгдэхэ ёhотой гэбэл:

Нэгэдэхеэр, газар тарьялан болон мал ажалда химии үргэн ехээр нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ замаар бэелүүлэгдэхэ. Хүдөө ажахыда хими нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ гээшэ хүдөө ажахын үйлэдбэридэ, тэрэниие ашаг ехэтэй болголгын үндэhөөр хүгжөөхэ хэрэгтэ революци хэhэн удхатай. Хими нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэдэ, ургаса улам дээшэлүүлхэ, мал ажалай ашаг шэмэ ехэ болгохо, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ байна.

Хоёрдохёор, уhалагдадаг газар тарьялангаа бүхы талаарнь хүгжөөхэ замаар бэелүүлэгдэхэ. Парти болон арад зон уhалууриин барилга түхеэрэлгэ тухай В. И. Ленинэй заабаринуудые бодото дээрэнь бэелүүлхын тула ехэ юумэ хэhэн байна. Мүнөө бидэнэр техническэ ургамалнуудай хажуугаар, уhалагдадаг газар дээрэhээ ехэ хэмжээтэй ороohо тарья хуряажа абахын тула уhалуури хэхэ барилга үргэн далайсатайгаар эрхилжэ шадаха байнабди. Уhалагдадаг газарhаа ороohо тарья ходо ехээр хуряажа абабалнай, страховой hайн жаса болохо, ороной тарья талханай балансда ехэ хубита нэмэри болохо hэн.

Гурбадахяар, ажахыгаа үргэлжэдэнь оньhожоруулгын замаар бэелүүлэгдэхэ. Хими нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхын, уhалууриин барилга түхеэрэлгэ бүтээхын хажуугаар электрификаци бэелүүлбэл, үргэлжэ дээрэнь оньhожоруулжа шадабал, газар тарьялан ба мал ажалаа ашаг ехэтэй болгохо хэрэгые хурдан түргэнөөр урагшань дабшуулха, ажалай бүтээсые партиин Программын тодорхойлhон хэм хэмжээндэ хүргэхэ арга олгохо байна.

Хүдөө ажахые ашаг ехэтэйгээр эрхилхэ ябадал эрдэм наукын, түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые үйлэдбэридөө эгээн үргэн ехээр нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхээр хараална. Гол зүйлынь юуб гэхэдэ, манай ороной ба гадаадын эрдэм ухаанай эрхим туйлалтануудые, ажалай түрүү онол арганuудые хүдөө нютагуудай олон миллион ажалшадай шадабари болгохо шухала байна.

Партиин зүгhөө үйлэдбэриин шэнжэ баримталан партийна органуудые шэнэдхэн хубилгаhан, колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүдые эмхидхэн байгуулhан ушар хүдөө ажахын үйлэдбэриие партийна, совет органуудай хүтэлбэрилгые hайжаруулаа гэжэ ЦК-гай Пленум тэмдэглэнэ.

Хүдөө ажахын урда партиин табиhан шэнэ зорилгонууд хадаа колхозууд, совхозуудые саашадаа бүри нарин hайнаар хүтэлбэрилдэг болохо, хүдөө ажахын үйлэдбэриин материально-техническэ үндэhэ hуурие улам бэхижүүлхэ эрилтэ хэнэ.

Хүдөө ажахыгаа ашаг ехэтэй болгохын түлөө тэмсэл коммунис байгуулалтын тон шухала hалбари мүн. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие шэнэ хүсэтэйгөөр хүгжөөхэ айхабтар ехэ арга боломжо мүнөө колхоз, совхозуудай урда нээгдээ. Партийна болон совет эмхинүүд, үйлэдбэриин управленинүүд, хүдөө ажахын зургаанууд, хүдэлмэришэд, колхознигууд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, эрдэмтэд, хүдөө тосхоной бүхы ажалшад бүгэдэ арадай энэ шухала зорилго бэелүүлхын түлөө эршэ зориг түгэсөөр, оролдосотой нэтэрүүгээр тэмсэжэ орохо ёhотой.

«Хүдөө ажахын продукци түргэнөөр элбэгжүүлхын тулада үтэгжүүлгэ ехээр хэрэглэhэнэй, газар уhалалгые үргэдхэн hайжаруулhанай, ажалаа үргэлжэдэнь оньhожоруулhанай, эрдэм ухаанай болон түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые нэбтэрүүлhэнэй үндэhөөр хүдөө ажахын үйлэдбэриие ашаг ехэтэй болгохо тухай» СССР-эй хүдөө ажахын министр нүхэр И. П. Воловченкын элидхэлые, энэ асуудалаар «Союзсельхозтехника» гэжэ Бүхэсоюзна нэгэдэлэй түрүүлэгшэ нүхэр А. А. Ежевскиин, СССР-эй Уhалагдадаг газар тарьялангай, уhанай ажахын талаар гүрэнэй үйлэдбэриин комитедэй түрүүлэгшэ нүхэр Е. Е. Алексеевскиин, союзна республиканuудай хүдөө ажахын министрнүүдэй, хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министрнүүдэй нэмэлтэ элидхэлнүүдые сонособ,

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленум нигэжэ **тогтообо:**

1. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие ашаг ехэтэй болгохо үргэн ехэ программа бэелүүлhэнэй үндэhөөр хүдөө ажахыгаа саашадань хурдан түргэнөөр хүгжөөн дэбжээхэ, ороohо тарянай болон бусад ургамалнуудай абтасын нийтэ хэмжээе нилээд ехээр дээшэлүүлхэ, hү, мяха ба мал ажалай бусад продуктнуудые бүри ехээр абаха ябадалые саашадаашье партиин, арадай тон шухала зорилгодо тоолохо.

Хүдөө ажахыгаа ашаг ехэтэй болголго хадаа:

— минеральна, органическа үтэгжүүлгэнүүдые, гербицидүүд, ядохимикадуудые, мал ажалда шухала химическэ зүйлнүүдые, ургаса хамгаалха химическэ хэрэгсэлнүүдые бүри ехээр үйлэдбэрилэн гаргадаг болоhоной, үрэ ехэтэйгөөр хэрэглэhэнэй үндэhөөр;

— газар тарьялан ба мал ажалдахи хүдэлмэриие үргэлжэ дээрэнь оньhожоруулжа дүүргэhэнэй үндэhөөр;

— газар уhалалга, мелиораци үргэдхэн хүгжөөhэнэй, хужарлиг хүрьhэндэ избёосхо холии шанаржуулhанай үндэhөөр;

— эрдэм ухаанай болон түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые бүхы колхозууд, совхозуудта нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлhэнэй; ургамалнуудай ажахыда — ороohото ба бусад ургамалнуудай үрэжэл hайнтай, ехэ ургаса үгэдэг сортнуудые, мал ажалда—үүлтэр hайжаруулhанай, үүлтэрнүүдые холиhоной, hүнэй тоhолигые дээшэлүүлhэнэй үндэhөөр;

— зононуудтахи, мүн ажахынууд доторхи үйлэдбэриие удаа дараалан тусхай мэргэжэлтэй болгоhоной, худалдагдаха ямар нэгэн түхэлэй продукци абалгын талаар тусхай мэргэжэлтэй томо ажахынуудые эмхидхэн байгуулhанай үндэhөөр;

— бага зөөри ба хүсэ гаргаад, ехэ продукци абалгын талаар хүдэлмэрилэгшэдэй материальна урмашалые ехэ болгоhоной үндэhөөр бэелүүлэгдэхэ ёhотой.

2. Хүдөө ажахын үйлэдбэриие ашаг ехэтэй болгоhоной үндэhөөр ороohо тарья, мяха, hү болон бусад продуктнуудые бүри ехээр абахын тула союзна республиканuудай хараалhан, 1970 ондо ургуулжа абаха ороohо тарянай нийтэ хэмжээе 14—16 миллиард пүүдтэ хүргэхэ, мяха абалгые 20—25 миллион тоннодо, hү—115—135 миллион тоннодо хүргэхэ онсо шухала зорилго шиидхэхээр бодомжолон, ЦК-гай энэ Пленум дээрэ элидхэн мэдээсэгдэhэн хэмжээ ябуулганууд, түсэбүүдые hайшааха.

Хараалагдаhан түсэбүүдые заатагүй дүүргэхын түлөө тэмсэл толгойлхыень союзна республиканuудай компартинуудай ЦК-нуудые, Министрнүүдэй Соведүүдые, бүхы партийна, совет болон хүдөө ажахын органуудые уялгалха.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие ашаг ехэтэй болголгын талаар союзна зургаануудай шиидхэхэ ёhотой хэмжээ ябуулганууд болон дурадхалнуудые СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй үзэмжэдэ табихыень союзна республиканuудай компартинуудай ЦК-нуудта, Министрнүүдэй Соведүүдтэ даалгаха.

3. Хими үргэнөөр нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлгэ хадаа хүдөө ажахын үйлэдбэриие ашаг ехэтэй болгохо шиидхэхы арга хэрэгсэлнүүдэй нэгэн байhыень хараада абажа, минеральна үтэгжүүлгэнүүд, ядохимикадууд, гербицидүүдые, хүдөө ажахыда шухала бусад химическэ зүйлнүүдые үйлэдбэрилэн гаргаха программа заатагүй дүүргэхээр яаралтай хэмжээ абахыень СССР-эй Министрнүүдэй Соведые, СССР-эй арадай ажахын Дээдэ Соведые, СССР-эй Госпланиие, хими эрхилхэ тэрэнэй комитедүүдые, союзна республиканuудай компартинуудай ЦК-нуудые, Министрнүүдэй Соведүүдые КПСС-эй ЦК-гай Пленум уялгална. Түүхэй эдэй нөөсын хэды шэнээн байhые, тэрэшэлэн ороной элдэб зононуудта ямар үтэгжүүлгэнүүдэй хэрэгтэй байhые хараада абажа, минеральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилэн гаргаха заводуудые хубаарилан байгуулха. Үтэгжүүлгын шанар hайжаруулха, концентрациие дээшэлүүлхэ, зөөхэ, хадагалха хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэхэ хэмжээнүүдые хараалха.

Минеральна үтэгжүүлгэ зүбөөр ашаглабал, тэрэнэй ашаг туhые улам арьбадхаха шухала нүхэсэл болоно. Газарай хүрьhэн ба сагай уларилые, экономическа ашаг туhыень хараада абажа, эрдэм ухаанай тодорхойлго ба түрүү ажахынуудай дүй дүршэлдэ түшэглэн, химическэ үтэгжүүлгын аша үрыень бүри ехэ болгохые оролдон, ороной зононуудта, колхозууд болон совхозуудта минеральна үтэгжүүлгэ хубаахыень СССР-эй Госпланиие, союзна республиканuудай Министрнүүдэй Соведүүдые, хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министерствэнүүдые, колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин управленинүүдые ЦК-гай Пленум уялгална.

Росси Федерациин хара хүрьhэгүй зоны районуудта, Белоруссиин ССР-тэ, Украиннын ССР-эй Модото талын районуудта, Литвагай ССР-тэ, Латвиин ССР болон Эстониин ССР-тэ, мүн бусад хэдэн нютагуудта хужараар ехэ газарай элбэг байhые хараада абажа, тиимэ хүрьhэндэ избёосхо холижо шанаржуулха хэмжээ ябуулгануудые ойрын жэлнүүдтэ бэелүүлхыень дурсагдаhан республиканuудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, тэрэшэлэн тус нютагуудай үйлэдбэриин управленинүүдтэ даалгаха.

Минеральна үтэгжүүлгэ болон бусад химическэ зүйлнүүдые хүдөө ажахыда тон зүбөөр ашаглахын тула орон дотороо 1964—1965 онуудай туршада агрохимическэ нэгэдхэмэл алба эмхидхэхые шухалада тоолохо. Мүнөө сагай түхеэрэлгөөр хангагдаhан шухала тоотой агрохимическэ лабораторинуудые ороной элдэб зононуудта бии болгохо. Агрохимическэ албанай гол зорилгонуудынь юун байха ёhотойб гэхэдэ: минеральна үтэгжүүлгэ болон химическэ бусад зүйлнүүдые хубаарилха, үрэтэй hайнаар ашаглахын тула шэнжэлхы ухаанай үндэhөөр тодоруулагдан баримталагдаhан hанамжа дурадхалнуудые зохёохо, газа-

Улаан-Үдын «Труд» гэжэ оёдолой фабрикын коллектив КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленумэй материалнуудтай hонирхон танилсана. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: агитатор, коммунист Г. Таракановская партиин ЦК-гай февралиин Пленумэй материалнуудые Үдын забhарлалгада нүхэдтөө уншажа байна. С. БАЛДУЕВАЙ фото.

(Үргэлжэлэлынь 2-дохи нюуртаа)

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ПРОДУКЦИ ТҮРГЭНӨӨР ЭЛБЭГЖҮҮЛХЫН ТУЛАДА ҮТЭГЖҮҮЛГЭ ЕХЭЭР ХЭРЭГЛЭҺЭНЭЙ, ГАЗАР УҺАЛАЛГЫЕ ҮРГЭДХЭН ҺАЙЖАРУУЛҺАНАЙ, АЖАЛ… ҮРГЭЛЖЭДЭНЬ ОНЬҺОЖОРУУЛҺАНАЙ, ЭРДЭМ УХААНАЙ БОЛОН ТҮРҮҮ ДҮЙ ДҮРШЭЛЭЙ ТУЙЛАЛТАНУУДЫЕ НЭБТЭРҮҮЛҺЭНЭЙ ҮНДЭҺӨӨР…

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ҮЙЛЭДБЭРИИЕ АШАГ ЕХЭТЭЙ БОЛГОХО ТУХАЙ…

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта)

рай хүрьһэ, үтэгжүүлгэ болон тэжээлнүүдые хаа хаанагүй шэнжэлхэ, газарай агрохимическэ картограммануудые зохёохо, газар таряалан ба мал ажалда хими нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ хэрэгтэнь колхозууд, совхозуудта тодорхой туһаламжа үзүүлхэ.

Хүдөө ажахын үйлэдбэридэ хими нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхын тула, агрохими һайн мэдэхэ, минеральна үтэгжүүлгэнүүд, гербицидүүд, ядохимикадуудые үрэтэй һайнаар, оньһон аргаар хэрэглэхэ шадабаритай хүдэлмэрилэгшэдые түбхын түрүүн бэлдэхэ шухала. Агрохимическэ кадрнуудые олоор бэлдэхын тула үйлэдбэриин управленинүүдэй, һургуулинуудай, эрдэм-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай дэргэдэ, тэрэшэлэн колхозууд, совхозуудта тусхай һургуули, курса, семинарнуудые эмхидхэхыень союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудые, партиин обкомууд болон крайкомуудые, үйлэдбэриин управленинүүдэй парткомуудые ЦК-гай Пленум уялгална.

Газар таряалангые тон болбосон һайнаар эрхилээд лэ байбал, хүдөө ажахыда хими нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлһэнэй үндэһөөр, хахалагдадаг газарай гектар бүриһөө эгээн ехэ продукци абажа болохо байһые хараада абажа, хими нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлгые газарай хүрьһэ зүбөөр, хаһа саг соонь элдүүрилхэ ябадалтай, наг шэбхэ хэрэглэхэ, эрхим сортын үрэһөөр тарилга хэхэ, хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэриие тон һайн болзорто эмхидхэхэ ябадалнуудтай шадамараар тааруулан эрхилхэ эрилтэ нютагуудтахи партийна, совет болон хүдөө ажахын органуудай үмэнэ ЦК-гай Пленум табина.

4. КПСС-эй ЦК-гай Пленум эдлүүриин бүхы газарые ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ шухала байһанда партийна, совет болон хүдөө ажахын органуудай анхарал хандуулна, шугы бургааһанда дарагдаһан, намаг налхида абтаһан ба бусад шалтагаанаар муудалан газарнуудые эдлүүриин тооһоо гаргаха ябадалые эрид буруушаана.

Гүрэндэ продукци худалдаха түсэбөө бага болгохо зорилгоор, шугы бургааһатай, намаг налхитай газарнуудаа эдлүүриин тооһоо гаргуулха гэжэ оролдодог зарим хүдэлмэрилэгшэдэй һэдэлгые гүрэндэ харша ябуулга мүн гэжэ буруушааха.

Хахалагдадаг газарай муудажа орхигдоһон шалтагаануудые тус бүридэнь шалган элирүүлхэ, гэм зэмэтэй хүнүүдыень гүрэнэй зөөри гутааһанда тоолоно, шанга харюусалгада хабаадуулхыень партийна, совет болон хүдөө ажахын органуудые уялгалха.

5. Хлопок болон бусад техническэ ургамалнуудые хуряажа абаха түсэбүүдээ дүүргэхын хажуугаар, ороохо таряа—рис, шэнисэ, кукуруза бүри ехээр ургулан абаха, мүн овощ болон городууд шадархи зонуудай һүн һаалиин малай эдихэ тэжээл ургуулгые эрид ехээр нэмээхэ зорилго уһалагдадаг газар таряалантай районуудай партийна, совет болон хүдөө ажахын органуудай урда ЦК-гай Пленум табина.

Уһалагдадаг бүхы газарай үрэ ехэтэйгээр ашаглагдахын тула яаралтай хэмжээ абаха эрилтэ союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудта, Министрнүүдэй Советүүдтэ, СССР-эй Госземводхоздо ЦК-гай Пленум табина. Олохон колхозууд, совхозуудай уһалагдадаг газар дээрэһээ ахир бага ургаса абадаг тон таарахагүй ябадалда эсэс табиха хэрэгтэй.

Уһалагдадаг газарнуудые шэнээр ашаглалгада оруулха түсэбэй дүүргэлтэ хангахыень СССР-эй Госземводхозые, союзна республикануудай Министрнүүдэй Советүүдые уялгалха. Уһалагдадаг газарнуудые түргэнөөр ашаглахын, тиигээд тэндэһээ элбэг баян ургаса абахын тула, уһалууриин шэнэ барилганuудые хэхэ үедээ шэнэ газар дээрэ түгэс оньһожоруулагдаһан совхозуудые эмхидхэхэ.

Үлүүсэ ехэ уһатай нютагуудта, экономическа талаараа ашагтай байгаа һаань, тусхай соргоор уһа татуулха зэргээр мелиоративна хүдэлмэри хэжэ болохо байна.

6. Ехэ городууд, промышленна түб газарнуудай оршон тойрондо байгуулагдаһан, тусхай мэргэжэлтэй совхозууд овощ болон хартаабхын талаар оронойнгоо хэрэглэмжые хүсэд дүүрэн хангаха зорилго шиидхэлгэдэ ехэ үүргэ дүүргэнэ гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Пленум тэмдэглэнэ.

Ажал хүдэлмэриинь эрид шууд һайжаруулха, совхоз бүхэниие хямда сэнтэй овощ, хартаабха абадаг түгэс оньһожоруулагдамал, ашагтай предприятинууд болгохоор хэмжээ абахыень союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудые, Министрнүүдэй Советүүдые, хүдөө ажахын продуктнуудые абаха ба бэлэдхэхэ министерствэнүүдые уялгалха.

Хүрьһэгүй аад, шэмэтэ холисотой уһан соо, гидропонно аргаар овощ ургуулгые тон ехэ удха шанартайда тоолоод, научна шэнжэлгээ нилээд үргэдхэхыень, тэрэшэлэн гидропонно аргаар газаа овощ тарихада, малда эдюулхэ витаминна тэжээл ургуулхада онсо таарамжатай ороной урда районуудта газаа, байра соо гидропонно аргаар овощ ургуулха тодорхой хэмжээ зохёон бэелүүлхыень СССР-эй Хүдөө ажахын министерствые, В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын эрдэм ухаанай бүхэсоюзна академиие, союзна республикануудай Министрнүүдэй Советүүдые, хүдөө ажахын продукт абаха ба бэлэдхэхэ министерствэнүүдые Пленум уялгална.

7. Хүдөө ажахыгаа мүнөө сагай техникээр зэбсэглэн хангалгын талаар манай орон дотор ехэ хүдэлмэри хэгдээ гэжэ ЦК-гай Пленум тэмдэглэнэ. Гэхэ зуура, хүдөө ажахын үйлэдбэриин хэдэ хэдэн һалбаринуудта гар ажал үшөөл ехээр хэрэглэгдэдэг байһаар. Мал ажалай фермэнүүдтэхи ажалые оньһожоруулга горитойгоор гээгдэнхэй байна. Шэнэ техникэ үйлэдбэрилхэ хэрэг үшөөл удаанаар шудалагдана. Тракторнууд, комбайнууд болон хүдөө ажахын бусад машинануудые колхозууд, совхозуудта ашаглалгын талаар бии байһан ехэхэн дутуу дунданууд мүнөө хүрэтэр усадхагдаагүй.

Хүдөө ажахые оньһожоруулгын талаар партиин бэелүүлдэг политикань бүри хүсэтэй тракторнуудые, үргэн абасатай, олон рядтай машинануудые бүтээн дэлгэрүүлхэ; тракторнууд болон хүдөө ажахын машинануудай ашаглагдаха скоростиие улам түргэдхэхэ; хэдэ хэдэн ургамалнуудые тарихын тула һэлгэгдэн табигдаха зэмсэг хэрэгсэлнүүдтэй универсальна машинануудые бии болгохо ябадалда зорюулагдаха ёһотой гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Пленум тоолоно.

Манай орон дотор ороохото болон бусад зарим ургамалнуудай ургаса хуряалга бүрин оньһожоруулагданхай. Мүнөө ойрын жэлнүүдтэ саахарай свёкло, хлопок, хартаабха болон бусад ургамалнуудые хуряаха хүдэлмэриие мүн лэ гүйсэд оньһожоруулха хэрэгтэй. Машинануудые зохёон байгуулха, бүтээн гаргахадаа ороной али бүхы нютагуудай бодото хэрэглэмжые хараада абаха хэрэгтэй. Орониие электрын элшэ хүсөөр хангаха талаар хэгдэдэг асари ехэ хүдэлмэри хүдөө ажахые үлэмжэ ехэ электрын элшэ хүсэтэй болгохын, оньһожоруулхын тулада таатай зохид арга боломжо байгуулна.

БУРЯАД ҮНЭН

2-дохи нюур.
1964 оной февралиин 19.

Хүдөө ажахыда хими нэбтэрүүлхэ, газар уһалха, тэрэниие үндэһөөрнь үрэжэлтэй һайн болгон хүгжөөхэ ябадал хараада абалсан, хүдөө ажахыда хэрэгтэй болохо шэнэ техникэ байгуулха хүдэлмэри шангадхахыень СССР-эй арадай ажахын советые, союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нууд болон Министрнүүдэй Советүүдые, автотракторна ба хүдөө ажахын машина бүтээлгын Гүрэнэй Комитедые, «Союзсельхозтехникын» Бүхэсоюзна нэгэдэлые, экономическа районуудай совнархозуудые, трактор ба хүдөө ажахын машина бүтээдэг заводууд болон конструкторска бюронуудые уялгалха. Мүн хүдөө ажахын үйлэдбэриин гол һалбаринуудые үргэлжэдэнь оньһожоруулха хүдэлмэри дүүргэхын тулада тракторнууд, автомобильнууд болон хүдөө ажахын машинануудые бүтээхэ хүсэнүүдые хэрэгтэй болохо хэмжээн соонь ехэдхэхэ талаар 3 һарын болзор соо СССР-эй Министрнүүдэй Советтэ дурадхалнуудые оруулхыень дээрэ дурсагдаһан организацинуудта даалгаха.

Тракторнууд болон хүдөө ажахын машинануудай шанар нилээд һайжаруулха ябадал хангаха; двигательнүүдэй хүдэлхэ удаан сагай болзорые үшөө ехэ болгохо; тракторнууд, двигательнүүд болон бусад машинануудай хүдэлхэ ёһотой тогтоогдомол болзорые хэлбэришэгүйгөөр һунааха, мүнөө үеын техникын туйлаһан хэмжээнһээ эдэ болзорнуудай бага бэшэ байхые туйлаха; детальнууд болон узелнуудыень нэгэн адлирхуу болгонхой, заһабарилха ба ашаглахада таарамжатай зохид имагтал үлэмжэ һайн техникэ колхоз, совхозуудай полинууд дээрэ гаргаха гэһэн хойшолуулашагүй зорилго тракторнууд ба хүдөө ажахын машина бүтээдэг заводууд, конструкторска бюронуудай коллективүүдэй, экономическа районуудай совнархозуудай, автотракторна ба хүдөө ажахын машина бүтээлгын Гүрэнэй Комитедэй үмэнэ Пленум табина.

Минеральна үтэгжүүлгэнүүд, ядохимикадууд болон гербицидүүдые ехээр үйлэдбэрилдэг болоһонтой дашарамдуулан, хүдөө ажахыда авиахимическэ хүдэлмэринүүдые хэхэ Агаарай гражданска флодой үүргэ нилээд ехэ болоно.

Һайн мэргэжэлтэй кадрнуудые бэлэдхэхэ, хүдөө ажахын авиациин материально-техническэ үндэһэ һуури бэхижүүлхэ, үтэгжүүлгэнүүдые ашаалха хүдэлмэринүүдые улам ехээр оньһожоруулха, авиахимическэ хүдэлмэринүүдэй шанар дээшэлүүлхэ тушаа хэмжээнүүдые абахыень Агаарай гражданска флодой Главна управленидэ КПСС-эй ЦК-гай Пленум даалгана.

Хүдөө ажахыда авиаци улам үргэнөөр хэрэглэхэ тушаа дурадхалнуудые Агаарай гражданска флодой Главна управлени гурба һарын турша соо СССР-эй Министрнүүдэй Советтэ оруулха ёһотой.

8. Хүдөөдэ хэгдэдэг барилгые үндэһөөрнь һайжаруулха тушаа хойшолуулашагүй хэмжээнүүдые абахыень СССР-эй Госпланиие, СССР-эй Госстройе, союзна республикануудай Министрнүүдэй Советүүдые Пленум уялгална. Барилгын үндэһэ һуури бэхижүүлхэ; индустриальна арга методуудые нэбтэрүүлхэ; ойрын гурба—дүрбэн жэлдэ хүдэлмэринүүдые бүтээхэ подрядна аргада гол түлэб орохо; гүрэнэй барилгын трестнүүд болон колхозууд хоорондын барилгын организацинуудые улам олошоруулха, бэхижүүлхэ; научно-технологическа нормонуудай, түрүү дүй дүршэлэй үндэһөөр үйлэдбэриин байшангуудай проект, конструкцинуудые бүхы хэмжээгээр нэгэн түхэлтэй, адлирхуу болгохо; хүдөө нютагуудые түсэбэй ёһоор бариха ябадал гуримшуулха хэрэгтэй.

9. **Хүдөө ажахые ашаг ехэтэй болгохо тушаа партиин хараалһан хараа шугам мал ажалые эрид түргөөр хүгжөөн дэбжээхэ ёһотой** гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Пленум тоолоно.

Адууһа малаа элдэб янзын, һайн шанартай тэжээлээр хангаха ябадал мал ажалые ашаг ехэтэйгээр эрхилхэ, газарай 100 гектар бүридэ мяха, һү, үһэдэгэ, нооһо болон бусад продуктнуудые ехээр абаха шиидхэхы эрхэ нүхэсэлынь мүн болоно. Бардам хүрэхэ тэжээлэй ороохо таряа, силос болон бусад тэжээл бэлэдхэхэ хэрэгтэ гол анхарал хандуулагдаха ёһотой. Мал ажалые концентрированнэ тэжээлээр гүйсэд хангаха ябадал тэжээлэй баланс соо хараалха шухала. Энээнгүйгөөр мяха, һү болон бусад продуктнуудые саашадаа элбэг ехээр абадаг болохын аргагүй гээшэ.

Тэжээл бардам ехээр абахын тулада кукуруза, горох, саахарай свёкло, морхооб, люцернэ, клевер, люпин болон үнэтэ бусад ургамалнуудай ургасые дээшэлүүлхэ, бүри Хойто зүгэй районуудта—брюквэ ба тэжээлэй капустын холимог ургамалай ургасые дээшэлүүлхэ, тэрэшэлэн сабшалан, бэлшээринүүдые эгээл бодомжотой зүбөөр ашагладаг болохо замаар дабшаха хэрэгтэй. Ехэ белогтой нэмэлтэнүүдээр, витаминуудаар, микроэлементнүүдээр, антибиотигуудаар болон тэжээлэй шэмэ эдинсыень дээшэлүүлдэг зүйлнүүдээр баяжуулагдаһан холимол тэжээлнүүдые промышленна аргаар үйлэдбэрилгэ нилээд үргэдхэгдэхэ ёһотой.

Карбамид, синтетическэ белогууд, аминокислота болон химическэ бусад нэмэлтэнүүдые хэрэглэһэнэй ашаар элдэб тэжээлэй шанар һайжаруулхын тулада мүнөө үеын хими горитой ехэ арга боломжо нээжэ үгэнэ гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Пленум тэмдэглэнэ. Химическэ эдэ зүйлнүүдэй улам түргөөр ехэдхэгдэн гаргагдаха байһые хараада абалсан, адууһа малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхын тулада тэдэниие зүбөөр хэрэглэхэ асуудалда хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдые һургаха шухала.

Тэрээнтэй хамта бүхы адууһа малда болон шубуудта хэрэгтэй белогуудай орондо хэрэглэгдэхэ зүйлнүүдые бии болгохо арга методүүдые саашадаа зохёохо талаар эрдэм ухаанай шэнжэлэлгэнүүдые үргэдхэхэ шухала.

10. Адууһа малай болон шубуудай ашаг шэмые али болохоор дээшэлүүлхэ, гаргашалагдаһан тэжээл болон ажалһаа үлэмжэ ехэ хэмжээнэй продукци абаха гээшэ мал ажалые ашаг ехэтэй болгохо талаар шухалын шухала зорилго байха ёһотой гэжэ ЦК-гай Пленум тоолоно. Тиихын тулада адууһа малаа бодомжотой зүбөөр эдеэлүүлхэ, харууһалха, адууһа мал шахан таргалуулха, бэлшээн таргалуулха эгээл түрүү онол аргануудые хэрэглэхэ; мал һүрэгэй үүлтэр һайжаруулха шухала.

Ойрын жэлнүүдтэ мал ажалай фермэнүүдые тусхай мэргэжэлдэ оруулха, томодхохо шухала. Энэ хадаа оньһожоруулга үргэнөөр хэрэглэхэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь үнэ хямдаруулха арга олгохо юм. Эгээл түрүүлэн иимэ хүдэлмэриие шубуу үсхэбэрилхэ ажахыда бэелүүлжэ дүүргэхэ хэрэгтэй. Үндэгэ, шубуунай мяха абадаг шубуунай томо фабрика, шубуу үсхэбэрилхэ совхозууд болон колхозуудай фермэнүүдые улам олошоруулха замаар шубуу үсхэбэрилхэ ажахы хүгжэхэ ёһотой.

11. **Бодото байдалда ехэ удха шанартай, илангаяа хүдөө ажахын ургамалнуудай баян ургаса үгэдэг** шэнэ сортнуудые гаргаха ба селекциин талаар теоретическэ хэдэ хэдэн зүйлнүүдые зохёолгоор һүүлшын жэлнүүдэй турша соо хүдөө ажахын эрдэм наука нилээд ехэ амжалтануудые туйлаа гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Пленум тэмдэглэнэ. «Безостая-1», «Мироновская-808» гэжэ шэнисын, мүн наран сэсэгэй, бусад хэдэ хэдэн ургамалнуудай совет сортнууд дэлхэй дээрэ эрхим һайнууд юм. Эрдэм ухаанай туйлалтануудые болон түрүү дүй дүршэл нэбтэрүүлэн, ороной олохон колхоз, совхозууд жэлһээ жэлдэ тогтууритай баян ургаса абадаг, ашаг шэмэ ехэтэй мал ажал хүгжөөдэг, тиигээд энээнэй үндэһэ һуури дээрэ нийтын ажахын экономико, колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй материальна һуудал, байдал амжалтатайгаар һайжаруулдаг байна.

Мүнөө манай орон дотор хүдөө ажахыда хими нэбтэрүүлхэ, уһалагдадаг газар таряалан хүгжөөхэ үргэн ехэ программын хараалагдаад, бэелүүлэгдэжэ байһан үедэ хүдөө ажахын бүхы ургамалнуудай найдамтай баян ургаса абадаг болохын тулада арга боломжонуудаа эгээл дүүрэнээр хэрэглэхэ тушаа эрдэм ухаанай заабариин ёһоор үндэһэлэгдэһэн зууршалганууддые зохёохо, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ талаар эрдэм наукын үүргэ хэмжээлэшэгүй ехэ болоо.

12. ЦК-гай Пленум хадаа хүдөө ажахын эрдэм наукын, бодото байдалай талаар иимэ гол зорилгонуудые шиидхэхэ асуудалда өөһэдынгөө хүсэлэл оролдолгые элсүүлэн зорюулхыень партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай, эрдэм наукын эмхи зургаануудай анхарал хандуулна гэбэл:

а) селекциин хүдэлмэриин ба үрэһэнэй ажахын хэмжээе улам саашань дээшэлүүлхэ. Тиихэ зуураа:

— ороной элдэб нютагуудта таригдаха шэнисын, ороохото бусад ургамалнуудай, кукурузын, наран сэсэгэй, соягын, лёной, саахарай свеклын, хлопчатнигай, хартаабхын, овощиин, тэжээлэй болон үрэ жэмэстэ ургамалнуудай бүри баян ургаса үгэдэг сортнууд болон холимол ургамалнуудые гаргаха, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ;

б) адууһа малай болон шубуудай ашаг шэмэ ехэтэй шэнэ үүлтэрнүүдые бии болгохо, хүдөө ажахын адууһа мал, шубуудай үүлтэрнүүдые ниилүүлжэ мяха ехээр үгэдэг шэнэ үүлтэр гаргаха асуудал зохёон шиидхэхэ, үүлтэрэй хэрэг улам һайжаруулха, адууһа мал бодомжотой зүбөөр эдеэлүүлхэ, харууһалха асуудалнуудые зохёохо, мал ажалай бүхы һалбаринуудые ашаг олзо ехээр абадаг болгохо;

в) бии байгаа минеральна үтэгжүүлгэнүүд, гербицидүүд, ядохимикадуудай бүридэлэй шанар һайжаруулха, тэдэнэй шэнэ түхэлнүүд болоод мал ажал ба шубуунай ажахыда хэрэглэгдэхэ химическэ элдэб янзын препарадуудай шэнэ түхэлнүүдые бии болгохо, тэдэниие улам ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэдэг болохо;

г) газар уһалха, хуурай газар уһа шииттэй болгохо, хүдөө ажахые сэбэр уһаар саг үргэлжэ хангаха, тэрэшэлэн газар уһалха түхеэрэлгэнүүдые бариха, газар хатааха талаар эрдэм-шэнжэлэлгын хүдэлмэринүүдые үргэдхэхэ, һайжаруулха. Уһалалгын бүтээсэ ехэтэй аргануудые, уһалууриин эгээл таарамжатай гурим болон ашаг үрэтэйгөөр газарай хүрьһэ хатааха арга зохёон бии болгохо асуудалда онсо анхарал хандуулха;

д) ургамалай ажахы болон мал ажалдахи үйлэдбэриин хүдэлмэринүүдые үргэлжэдэнь оньһожоруулхын тулада үндэр бүтээсэтэй, ашаг үрэтэй машина, механизмуудай шэнэ түхэлнүүдые байгуулха.

Эсэгэ ороной болон хилын саанахи эрдэм наукын туйлалтануудые үйлэдбэридэ түргэнөөр, дүүрэнээр хэрэглэдэг болохын, газар таряалан, мал ажалые ашаг ехэтэй болгохо эгээл ашаг үрэтэй арга замууд, хэрэгсэлнүүдые зохёохын, үндэһэлэн баримталхын тулада хүдөө ажахын талаар хүдэлдэг бүхы эрдэмтэдэй хүсэлэл оролдолгые нэгэдүүлхэ шухала.

13. Дээдэ ба дунда мэргэжэлтэй кадрнуудые, илангаяа хүдөө ажахыда хими нэбтэрүүлхэ, газар уһалха мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэ, мэргэжэл шадабариень дээшэлүүлхэ талаар хэмжээ ябуулгануудые зохёон табихыень, эдэ хэмжээ ябуулгануудаа правительствын үзэмжэдэ оруулхыень СССР-эй Госпланда, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэдэ, СССР-эй дээдэ ба тусхай дунда һуралсалай министерствэдэ даалгаха.

Хүдөө ажахын кадрнуудые бэлэдхэхэ хэрэг үндэһөөрнь һайжаруулха, дээдэ ба тусхай дунда һургуулинуудай, эрдэм-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай үйлэдбэритэй байгуулдаг холбоо барисаае бэхижүүлхэ зорилгоор ойрын жэлнүүдтэ хүдөө ажахын бүхы һургуулинууд болон эрдэм-шэнжэлэлгын институдуудые городуудһаа совхозуудта нүүлгэн гаргаха хэрэг бэелүүлхэ гээшэ хойшолуулашагүй зорилго гэжэ тоолохо.

14. Хүдөө ажахые ашаг ехэтэй болгохо хараа шугам хадаа партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай зүгһөө колхоз, совхозуудые хүтэлбэрилхэ хэмжээндэ шэнэ, дээшэлүүлэгдэһэн эрилтэнүүдые табина.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие ашаг ехэтэй болгохо үндэһэн шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ союзна республикануудай ЦК-нуудай, крайкомууд, обкомуудай, партийна комитедүүд болон үйлэдбэриин управленинүүдэй бүхы хүсэлэл оролдолго зорюулагдаха ёһотой гэжэ Пленум тоолоно. Мүнөө ажахыгаа ашаг ехэтэйгээр эрхилхын тулада материальна үндэһэ һууриин байгуулагдажа байһан үедэ газарай гектар бүриһөө абтаһан продукци хадаа колхоз, совхоз бүхэнэй, үйлэдбэриин управлени бүхэнэй хэһэн хүдэлмэриие сэгнэхэ гол шухала хэмжүүр боложо байнхай. Хэды шэнээн продукт абтааб, өөрынь ямар үнэтэйгөөр абтааб, үйлэдбэриие улам саашадань хүгжөөхын тулада нэмэлтэ ямар арга боломжонууд байгуулагдааб, тэрээгээрнь тэдэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй ажал ябуулгые сэгнэхэ хэрэгтэй.

Хүдөө ажахые ашаг ехэтэйгээр эрхилхэ асуудалнууд тээшэ үндэһэн шухала эрьесын хэгдэжэ байһан мүнөө үеын эрхэ байдалда эрдэм наукын, түрүү дүй дүршэлэй туйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ талаар ябуулагдадаг эмхидхэлэй хүдэлмэри шиидхэхы удха шанартай болобо.

Бусад ажахынуудта орходоо үйлэдбэрээ мүнөөнһөө эхилжэ бүри ашаг ехэтэйгээр эрхилдэг, газараа һайнаар ашагладаг, зуун гектар бүриһөө газар таряалангай болон мал ажалай продукци ехээр абадаг колхоз, совхозууд манай хүдөө ажахын һалбари бүхэндэ бии. Дүй дүршэлтэй механизаторнуудай шадамар бэрхэ мэргэжэлтэй кадрнууд манайда урган гаранхай. Эдэ хүнүүд колхоз, совхозуудай арга боломжонуудые үлэмжэ һайнаар хэрэглэхэ үльгэр жэшээ хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ харуулна, ажал эгээл багаар гаргашалаад, ехэ хэмжээнэй продукци абадаг байна. Жэшээлхэдэ, саахарай свёкло абалгаар ажалдаа эгээл ехэ бүтээсэ—трактор… ба хүдөө ажахын машинануудые туршалгын… ниин эрдэм-шэнжэлэлгын институдай звеное д… нүхэр В. А. Светличный туйлаа, оньһон арга х… лэн кукуруза ургуулгаар—энэ институдай з… даагша нүхэр В. Я. Первицкий, Кировоградай об… тиин КПСС-эй XX съездын нэрэмжэтэ колхозой… плексно бригадын бригадир нүхэр А. В. Гит… Воронежско областиин Кировэй нэрэмжэтэ колх… бригадир нүхэр Н. Ф. Мануковский, ороохо т… абалгаар—Винницкэ областиин нүхэр В. М. К… түрүүлэгшэтэй КПСС-эй XXII съездын нэрэм… колхоз, хлопок абалгаар—Андижанска областии… хэр У. Саримсаков директортэй «Савай» гэжэ со… мяха, һү абалгаар—Эстониин ССР-эй нүхэр… Кониярв директортэй Ленинэй нэрэмжэтэ со… хартаабха абалгаар—машинануудые туршалгы… бэй станциин механизатор нүхэр В. И. Куз… (Московско область) ажалдаа эгээл ехэ бүтээсэ… лаһан байна.

Түрүү ажахынуудай, мүн ороохо таряа, саах… свёкло, силостэ хэрэглэгдэхэ кукуруза, хлопок… таабха, овощ, мяха, һү болон хүдөө ажахын б… продуктнуудые абалгын талаар шэнэ юумэ үүсх… дэй үльгэр жэшээ зохихо һалбаринуудай талаа… лэдбэриие эмхидхэхэ хэмжүүр боложо үгэхэ ёһ… Зорилго юуб гэхэдэ, энэ дүй дүршэлдэ түшэглэн… хоз, совхоз бүхэндэ тус тус продукци абаха т… технологиие нэбтэрүүлхэ хэрэгтэй.

Хүдөө ажахын эрдэм тайлбарилан дэлгэрүүлгэ… хала болоод байһан зорилгонуудай эрилтые хан… шаданагүй гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Пленум тооло…

Эрдэм тайлбарилан дэлгэрүүлгын нүлөө ба… онол арганууд манайда ехэнхидээ хэрэглэгдэдэг… на. Эрдэм ухаанай болон түрүү дүй дүршэлэй… лалтануудые тайлбарилха онол арганууд иимэ д… тай гэбэл, нүлөө ехэтэй бэшэ, харин гэгээрүүлхэ… жэтэй байдаг, хэрэг эсэстээ хүргэгдэдэггүй,— … юумэ үйлэдбэридэ һайнаар нэбтэрүүлэгдэ… байна.

Ямар нэгэн ажахын дүй дүршэл тайлбарилагд… —газетэ, журналнуудта статьянууд толилогдодо… дэмтэд болон мэргэжэлтэд лекци, элидхэлнүүдые… дэг, партийна организацинууд зүблөөнүүдые за… даг, энэ дүршэл тухай хөөрэжэ үгэдэг, шэнэ ю… үүсхэгшэд өөһэдөө үгэ хэлэдэг. Энэ хадаа шухал… ха шанартай хэрэг болоно даа. Зүгөөр иимэ та… ринуудай хэгдэһэнэй һүүлээр эмхидхэлэй зохихо… дэлмэри хэгдэдэггүй байна.

Бүхы түрүү юумые үйлэдбэридэ бодотоор нэ… рүүлхын тулада эрдэм ухаанай тодорхойлон нэ… бодото ажал дээрэ батадхагдаһан шэнэ, түрүү ю… нуудые тайлбарилан нэбтэрүүлхэ хүдэлмэри бүри… лөө ехэтэйгээр, эдэбхитэй һайнаар хэхэ шухала… дэм ухаанай туйлалтануудые, түрүүшүүлэй дүй… шэлые хэблэлдэ бэшэхэ, кинодо харуулха хэрэ… Тэрээнһээ гадна, шэнэ юумые үйлэдбэридэ нэ… рүүлхэ ёһотой хүнүүдые колхоз, совхоз бүхэндэ, … гада бүхэндэ, отделени бүхэндэ зүбөөр хубаар… табиха, үйлэдбэриин хүдэлмэриин ямар нэгэн т… онол арга шудалхадань тэдээндэ туһалха хэрэ… Кадрнуудые шэлэн олохо, хэһэн ажалайнь бо… үрэ дүнгүүдээр тэдэнэй хүдэлмэриие шалгаха, үү… эдэбхинэнь дэмжэхэ, гээгдэһэн, шадабари баг… хүдэлмэрилэгшэдые хаһа саг соонь һэлгэхын тул… бэлэн кадрнуудтай байха гээшэ хүтэлбэриин шуха… шухала зорилго болоно.

Шэнэ, түрүү юумые үйлэдбэридэ эдэбхитэй… нэбтэрүүлхэ үүргэ дүүргэхын тулада парти үйлэ… риин управленинүүдые байгуулаа, үйлэдбэриин … жэ бариматалан партийна организацинуудые шэнэ… хубилгаа. Тиигэжэ хүдөө ажахыдахи түрүү юу… имагтал һайн үгэ хүүрээрээ дэмжэхэһээ гадна, а… хэрэгые партийна организацинуудай, партийна хү… мэрилэгшэдэй бүри гүнзэгы һайнаар мэдэдэг бо… эрхэ байдал бии болгогдоо һэн. Мүнөө энэ х… үшөөл дутамаг болоод байна.

Мүнөөнэй эрхэ байдалда партийна хүдэлмэри… шэд партиин үзэл сурталые болон Программые… наар мэдэхэһээ гадна, өөрынгөө ажал хэрэгые, үй… бэриин һалбариие тодорхойгоор, эрхим һайнаар… дэхэ, ажахые шадабари ехэтэйгээр хүтэлбэри… ёһотой, тэдэнэр шэнэ юумэ тухай хөөрэжэ үгэх… гадна, харин шэнэ, түрүү юумэ үйлэдбэридэ нэ… рүүлгые бодото хэрэг дээрэ хайшан гээд эмхидх… гэжэ харуулан үгэжэ шадаха зэргэтэй.

Ажалша арадай аша туһада алба… хын тулада партиие хүдэлмэришэн… байгуулаа. Засагые гартаа абаһанай… һүүлээр ороной экономико болон соёл культу… шууд сэхээр хүгжөөн дэбжээлгые, ажалшадай ба… шууд сэхээр һайжаруулгые хангаха шухала… В. И. Ленин нэгэтэ бэшэ онсолон тэмдэглэдэг… Ленинскэ парти үгэдөө хүрэдэг дээрэһээ, өөры… үзэл сурталые ажабайдалда оролдосотойгоор… лүүлдэг дээрэһээ хүсэтэй байдаг.

15. Гээгдэнги колхоз, совхозуудай экономикые… жээхэ гээшэ партийна, советскэ болон хүдөө ажа… органуудай эгээн лэ хойшолуулашагүй зорилгону… нэгэн болоно гэжэ ЦК-гай Пленум тоолоно. Эконо… ческа талаараа бэхижэйги ажахынуудтай зэргэ… гээгдэнги колхоз, совхозуудай байха бодото ша… гаан манайда байхагүй. Бүхы ажал хэрэг хүтэ… риин хэмжээнһээ, кадрнуудые, хамагай түрүүндэ… хозуудай түрүүлэгшэнэр, совхозуудай директор… агрономууд, зоотехнигүүд, отделенинүүдые эрхи… шэд, бригадирнууд, фермэнүүдые даагшанар бо… механизаторнуудые шэлэн оложо, һурган хүмүүж… гэһээ дулдыдана.

Гээгдэнги колхоз, совхозуудые хүтэлбэрилхы хү… мэрилэгшэдөөр, мэргэжэлтэдээр хангаха талаар, т… шэлэн эдэ ажахынуудта материально-техническэ… һаламжа бүри ехээр үзүүлхэ талаар һүүлэй үедэ … тийна, советскэ, хүдөө ажахын органууд горитой… дэлмэри хэһэн байна. Гэбэшье абтаһан хэмжээ… экономическа талаараа һула колхозуудые богони… болзор соо гээгдэлһээнь үшөөл гаргажа шадах… байна. Гээгдэнги ажахынуудые дэбжээхэ гээшэ б… партиин, бүхы гүрэнэй ехэ хэрэг болоно.

Экономикоёо хүгжөөн дэбжээлгэдэнь гээгд… колхозуудта туһаламжа үзүүлхэ талаар, тэрэш… колхознигуудта пенси үгэдэг болохо гурим тогто… талаар КПСС-эй ЦК-гай Президиумэй хараалһан… хэр Н. С. Хрущевой үгэ соо найруулан хэлэгд… хэмжээ ябуулгануудые ЦК-гай Пленум бүрин х… дөөр һайшаана.

Нийтынгээ үйлэдбэридэ хэһэн ажалайнь түлөө… хозпигуудай материальна урмашалые дээшэлүү… талаар хэмжээнүүд гээгдэнги колхозуудай эконо… кые түргэнөөр дэбжээлгые хангаха, хүдөө ажа…

(Түгэсхэлынь 3-дахи нюурта)

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ҮЙЛЭДБЭРИИЕ АШАГ ЕХЭТЭЙ БОЛГОХО ТУХАЙ

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-2-дохи нюурта)

...дадань хүгжөөхэ бүгэдэ арадай хэрэгтэ бүри ехэ ... нэмэри оруулгадань тэдэндэ туһалха гэжэ эти... байһанаа Пленум элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Колхознигуудта пенси түлэдэг болохо гээшэ манай ...нитын байгуулалтын угаа ехэ туйлалта болоно. ...дальень һайжаруулха тухай оролдологодо хүдөө ...хын продукци бүри элбэгээр абадаг болохын тү... тэмсэлдэ шэнэ алдарта хэрэгүүдые бүтээжэ, хү... ...эй ажалшадай харюусаха, коммунизм байгуулга... эрхим туһа нэмэри оруулха байһаниинь сохомтой.

16. Материальна урмашуулга гээшэ хүдөө ажахын ...дукци бүри элбэг ехээр абаха шухалын шухала ...сэл болоно. Эрхим һайн, бүтээсэ ехэтэй ажалай ...өө бүри дээгүүр түлөөһэн тогтоогдохо зэргэтэй. ...териальна талаар урмашуулгын гол ёһоной шууд ...эр бэелүүлэгдэдэг ажахынуудта заабол ажалай ...га һайн журамтай байдаг, газар, техникэ ашаг ...ехэтэйгээр хэрэглэгдэдэг, ехэ продукци абтадаг ...на.

Партийна, советскэ, профсоюзна болон хүдөө ажа... органууд хадаа ажалай түлөөһэнэй түрүү арга ...лхэ талаар колхоз, совхозуудай эрхим һайн ...лые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, колхознигуудай ...лай нэмэлтэ түлөөһэ үргэнөөр нэбтэрүүлхэ уял...й.

17. Хүдөө ажахын үйлэдбэрииие түсэблэхэ, тусхай ...гэжэлдэ оруулха талаар үшөө горитой дутуунууд ... гэжэ ЦК-гай Пленум тэмдэглэнэ.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриин һалбаринуудые ороной ...нууд болон районуудта эгээн лэ тааруу һайнаар ...барилан, тусхай мэргэжэлдэ оруулан хүгжөөхэ талаар дурадхалнуудые союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэй хамта зохёохыень СССР-эй Госпланда, СССР-эй Хүдөө ажахын министерствэдэ даалгаха.

Ажахы дотор отделенинүүдые, фермэнүүд болон бригадануудые тусхай мэргэжэлдэ оруулха, үйлэдбэрииие томодхохо хэрэгтэ тусгаар анхарал хандуулагдаха зэргэтэй. Овощ, худалдаанда гараха хартаабха, һайн сортын үрэһэ ургуулха, үндэгэ абаха, мяханда хэрэглэхэ дальбарaануудые (бройлернууд) үсхэбэрилхэ, хүдөө ажахын бусад түхэл янзын продукци абаха хэрэг тусхай мэргэжэлдэ ороһон ажахынуудта гол түлэб эрхилэглэдэг байха ёһотой.

Үйлэдбэрииие тусхай мэргэжэлдэ оруулгые болон томодхолгые хараадаа абалсан, ороной зононууд, областьнууд, үйлэдбэриин управленинүүд болон колхоз, совхозуудта 1966—1970 онуудта хүдөө ажахын продуктнуудые худалдан абаха талаар экономическа талаараа үндэһэлэн баримталагдаһан түсэбтэ даалгабаринуудые СССР-эй Госплан, союзна республиканудай Министрнүүдэй Соведүүд тогтоохо ёһотой. Энэ хадаа үйлэдбэреэ түсэбэй ёһоор эрхилхэ хэрэгтэнь ажахы бүхэндэ туһалха байна.

18. Мал, шубуу, һү, овощ, виноград болон хүдөө ажахын бусад зүйлнүүдые буйлуулан болбосоруулха талаар мүнөө бии байһан предприятинууд продуктнуудые хаһа саг соонь тушаажа абаха, буйлуулан болбосоруулха, хүсэд һайнаар хадагалха хэрэгые хангадаггүй байһые анхаралдаа абан, ЦК-гай Пленум хадаа хүдөө ажахын зүйлнүүдые буйлуулан болбосоруулха предприятинуудай барилга түргэдхэхэ талаар шухала хэмжээнүүдые абахыень; баригдажа байһан мяханай комбинадуудые, һүнэй, консервын болон архиин заводуудые эгээн лэ богонихон болзор соо бодхохын тулада тэдэниие материалнуудаар, механизмуудаар хангахыень союзна республикануудай компартинуудай ЦК-нуудта, Министрнүүдэй Соведүүдтэ, СССР-эй Госпланда, Госстройдо, совнархозуудта, партиин промышленна крайкомууд болон обкомуудта даалгана.

19. Хүдөө ажахын үйлэдбэрииие ашаг ехэтэй болгохо талаар хараалагдаһан программые бэелүүлхын тулада хүдөөдэ политическэ болон эмхидхэлэй хүдэлмэри нилээд ехээр шангадхаха хэрэгтэй. Имагтал үйлэдбэрииие ашаг ехэтэй болгоходоо, полинуудай ургасые, мал ажалай ашаг шэмые эрид ехээр дээшэлүүлжэ, орон доторoo эдеэ хоолой зүйл элбэг дэлбэгээр байгуулжа болохо гэжэ хүдөөгэй бүхы ажалшадта гүнзэгыгөөр тайлбарилха гээшэ партийна организацинуудай эгээн лэ түрүүшын ээлжээнэй уялга болоно. Соёл сурталай хүдэлмэриин бүхы онол арганууд энээндэ зорюулагдаха ёһотой. Хүдөө ажахые ашаг ехэтэй болголгын арсашагүй һайн талые колхоз, совхозуудта, бүхы арадта, тэрэнэй ямар ехэ ашаг туһатай байһыень хүдөөгэй ажалшадта ойлгосотой тодоор, гүнзэгыгөөр тайлбарилжа үгэхэ хэрэгтэй.

Партийна, профсоюзна болон комсомолой организацинууд хадаа хүдөө ажахын үйлэдбэрииие ашаг ехэтэй болгохо зорилгонуудые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө колхознигуудай, совхозуудай хүдэлмэришэдэй, мэргэжэлтэдэй, хүдөө ажахын бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ зэргэтэй.

* * *

Газар таряалангые болон мал ажалые ашаг ехэтэй болгохо талаар хараалагдаһан хэмжээ ябуулгануудые хүдөө ажахые саашадань хүсэтэ ехээр дэбжээхэ, манай орондо продуктнуудые элбэг дэлбэг болгохо дайшалхы программа болоно гэжэ партиин, арадай тоолон абаха байһанда батаар этигэжэ байһанаа КПСС-эй ЦК-гай Пленум элирхэйлэн мэдүүлнэ.

Хүдөө ажахын үйлэдбэрииие ашаг ехэтэй болгохо зорилгонуудые бодотоор бэелүүлгэдэ хүсэ шадалаа, үүсхэл эдэбхиеэ зорюулхыень колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд, мэргэжэлтэд, эрдэмтэд болон хүдөөгэй бүхы ажалшадые ЦК-гай Пленум уряална.

Үйлэдбэрииие ашаг ехэтэй болгохын түлөө тэмсэл холын хараата бэшэ, харин мүнөөдэрэй зорилго болоно. Орооһо таряа, техническэ болон бусад ургамалнуудые бүри мүнөө жэлдэ бүхы дээрэнь абалгые нилээд ехээр нэмээхэ, мяха, һү болон бусад продуктнуудые бүри ехээр бидэнэрэй абаха шухала болоно. Хабарай тарилгын эхилхэ хүрэтэр мүнөө багахан сагай үлөөд байхада, полевой хүдэлмэридэ бэлэдхэлые түргэнөөр түгэсхэхэ бүхы хэмжээнүүд колхоз, совхоз бүхэндэ абтаха ёһотой. Хабарай тарилгые жэшээтэ һайнаар үнгэргэхын, үндэр ургасын бата бэхи үндэһэ һуури табихын тулада бүхы юумэ хэхэ шухала.

Хүдөө ажахые саашадань түргэнөөр дэбжээхэ гээшэ коммунис байгуулалтын ударна фронт, бүхы партиин, бүхы арадай хэрэг болоно. Хүдөө ажахын үйлэдбэрииие ашаг ехэтэй болгохо гээшэ коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха замаар хэгдэхэ томо алхам, КПСС-эй XXII съездын баталан абаһан партиин Программые бэелүүлгэдэ шухала туһа нэмэри болохо байна гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Пленум онсолон тэмдэглэнэ.

ҮЙЛЭДБЭРИИЕ АШАГ ЕХЭТЭЙ БОЛГОЛГО— ХҮДӨӨ АЖАХЫЕ ХҮГЖӨӨХЭ ГОЛ ШЭГЛЭЛ

1964 оной февралиин 14-дэ КПСС-эй ЦК-гай Пленум дээрэ нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэлэһэн үгэ)*

...адай ажахы түсэблэлгые һайжаруулха

...рдэм наукын бии болгоһон шэнэ ...нуудтэ онсо анхарал табижа, ...бүхы аргаар тэдэниие дэмжэхэ ...ой. Жэшээлхэдэ, эрдэм шэнжэ...гын ямар нэгэн институт гү, ... конструкторска бюро, үгышье ...мар нэгэн эрдэмтэ, уралан зо...ю шэнэ материал бии болгоод ...али үйлэдбэриин түрүү арга ...ша хараалаад. үгышье һаа бү... ехэтэй ямар нэгэн машина ...оод байба гэлэй. Теэд тэрэнь ...торидо гү, али проект та... организацида хэгдээд байгаа ...иб даа. Тиихэ зуураа, теорети... талаарнь яһала һайнаар бо... үзэһэн, ямар нэгэн шэнэ зүй...иб дээрэ тон багахан хэмжээ...р бии болгоһон гү. али шэнэ ...ые уридшалан туршажа үзэ...һэн шухала зүйлые олоод бай...лэй. Теэд тэдэниие лаборато... гү, али үйлэдбэри дээрэ бүхы ...нь. үгышье һаа зарим тэды... шалгажа үзэһэн байгаа юм aaб ...Промышленна үйлэдбэридэ һай... дурадхахын урда тээ тэдэ бү... зохихо ёһоорнь туршажа-үзэ... али бүхы талаарнь шалгахын ... мүнгэ зөөри, тусхай хэрэгсэл, ...рэлгэ, материалнууд хэрэгтэй ...ом. Үгышье һаа промышленна ...дбэридэ оруулжа, тэдэ бүгэдые ... дахяад шалгажа үзэхэ хэрэг ... аалам. Мүн тэрэшэлэн фаб..., завод дээрэ уридшалан ха...йн багахан хэмжээгээр үйлэд...лөөд үзэхэшье шухала байжа ...ол.

Теэд шэнэ техникые нэбтэрүүлхэ ...элготой тэдэ хүнүүд саашадаа ...лалгын хүдэлмэри хэхыемнай, ...шье һаа эдэ шэнэ зүйлнүүдые ...дбэрилгэ эмхидхэхыемнай мүн...өөри болон материалнуудые хутгалан гаргажа үгыт гэһэн гүйл...гаар түсэблэлгын органуудта ... байна.

Теэд тэдэниие ехэнхи ушарта ...н гэжэ угтанаб? Танай энэ ...мэридэ капитальна гаргаша ...тай байна, теэд тэдэ бүгэдэ... түсэбэй ёһоор хараалагдаагүй ...эм даа, тиимэ һэн хойнонь ерэ...эл болотор хүлеэгты, одоол ...дэ танай гүйлтые хараада ...йди гэжэ хэлэдэг ха юм.

...ша туһа ехэтэй, үнэхөөрөө һо...олтой хэрэг дурадхаһан эрдэм...аатал һаа хүдэлмэриинь түсэ... хараалагдаагүй байһан ушар... хэдэн удаан саг соо шалгажа ... аблаха гэһэн шалтагаанаар ...гажэ болохогүй. Хэрбээ де...риин 31-дэ түсэбэй баталагда...йн хойно, январиин 2-то ямар ...н эрдэмтын айхабтар һонирхол...дурадхал оруулаа һаа, ганса тэ...алтагаанаар хайшан гэжэ арса... болохоб. Тиигээ һаань тэрэ эр...тэн ерэхэ жэл гарахые хүлеэхэ ...но гээшэ аал?

Танай анхаралые эгээл энэ асуу...да хандуулнаб. Мүнөө үдэрэй ... байдалые зүбөөр ойлгожо, тэ...дэ ёһото сэгнэлтэ үгэжэ, эрдэм ...ын бии болгоһон шэнэ түрүү ...үүдые бодото байдал дээрэ ...рүүлхын тула али бүхы ар...р оролдохо зэргэтэй.

Хэрбээ үнэхөөр һайн дурадхалай ...лагдаад байтаа һаань, тэрэниие ...рүүлхын тула хамаг бүхы шу... юумэ үгэхэ ёһотой. Тэрээнэй ...аа түсэблэлгын болон ажахын ...нууд нөөсэлһэн мүнгэ зөөритэй, ... тэрэшэлэн завод дотор шалгал...хаха сүлөө талмайтай байха бо...но. Эгээл тэндэнь лабораторно ...хеэрэлгэ тодхожо, багахан үйлэд...лэ эмхидхээд, тэдэ шэнэ матери...нуудые гү, али шэнэ ёһоной тех...ые промышленна аргаар шалгажа үзэхэ зэргэтэй. Ямар аша туһатайень, хайшан гэжэ үйлэдбэрилэн гаргагдаха байһыень тон һайнаар хаража үзэһэнэйнгөө һүүлээр ниитэ үйлэдбэридэ оруулха хэрэгтэй.

Эгээн түрүү олониитын байгуулалта болохо социалис гүрэн түрэтэй байһаараа гансахан хүсэ шадал ехэтэй бэшэбди. Зүгөөр түрүү эрдэм ухаанай болон техникын гаргаһан шэнэ шэнэ зүйлнүүдые, элдэб нээлтэнүүдые шадабаритай түргэнөөр ашаглажа, арадай ажахыда нэбтэрүүлдэг байһаараа хүсэ ехэтэй ха юмбибди. Харин энэ булюу һайн байдалаа зарим ушарта шадабаритайгаар ашаглажа биранагүйбди.

Зорилго юуб гэхэдэ, үнэхөөр шэнэ, түрүү һайн зүйлнүүдые удаарyулан, һаатуулангүйгөөр ашаглаха ёһотойбди.

Элдэб технологическа арга дүршэл зохёохо, шэнжэлэлгын хүдэлмэринүүдые эсэстэнь хүргэхэ талаар эрдэмтэдэй болон научна эмхи зургаануудай харюусалгые дээшэлүүлхэ шухала. Тиимэ һэн хойнонь эрдэм шэнжэлэлгын газарнуудта туршалга хэхэ зохисотой һайн бааза байха зэргэтэй. Аша туһа ехэтэй дурадхалнуудые болон шэнэ зүйлнүүдые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ ябадал ямар нэгэн түсэб хараагай баталагдаха болзорһоо дулдыдаха ёһогүй. Ушар нимэһээ эрдэмтэдэй оруулһан дурадхалнуудай үндэһөөр шэнэ түхэлэй машинануудые зохёохо тусхай заводууд хараалагдаха зэргэтэй. Энэ талаар зарим тэды гарза хохидолдошье орохо ушар боложо болохол.

Нүхэдүүд, нэгэтэ би энээн тухай хэлээ һэм, зүгөөр баһа дахяад дабтанаб. Нёдондо жэл минии Щекино ошохо үедэ Голландиин хүнүүд карбамид үйлэдбэрилэн гаргаха түхеэрэлгэ хабсаргажа байгаа һэн. Бүхы технологическа түхеэрэлгэ худалдажа абаһан аад, заводой лаборатори абаагүйбди гэжэ манай директор намда хэлээ бэлэй. Энэмнай юун гээшэб гэжэ ойлгоно бэзэт? Өөһэдтөө хамаг юумэ хараха нюдэ абаагүй ха юм. Яахадааб гэхэдэ, заводой лабораторигүйгөөр ямаршье продукци, хэр һайн шанартайгааршье, хайшан гээдшье гаргажа байһанаа мэдэхэ аргагүй ха юм. Ямар нэгэн материалай хэды шэнээн арюун сэбэр байһанһаа тэрэнэй шэнжэ шанар дулдыдадаг юм гэжэ химигүүд һайн мэдэдэг. Зүгөөр манай зарим нэгэн химическэ материалнууд сэбэр байха талаараа хилын саанахида мүнөө дээрээ хүрэнэгүй. Элдэб холисотой байхадань тэдэнэй шэнжэ шанар доошоо ороно.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ болоһон эрдэмтэдэй зүблөөн дээрэ нүхэр Каргинай үгэ хэлэхые шагнаа һэм. Ямар нэгэн химическэ бодосые онсо шанартай, сэбэрээр абаха гээшэ эрдэм ухаанайшье талаар, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэшье талаар айхабтар шухала удха шанартай гэжэ тэрэ тодорхойлон хэлээ бэлэй.

Нүхэдүүд! Манай ажал хэрэгтэ эрдэм ухаанай эзэлдэг һуури, дүүргэдэг үүргэ тухай баһа дахяад юундэ тогтон хэлэнэбиб гэхэдэ, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха ябадалда наукын болон техническэ дэбжэлтын үүргэ айхабтар ехэл. Мүнөө үедэ манай арадай ажахын али бүхы һалбаринуудта эрдэм ухаанай туйлалтанууд ехэ түргэнөөр нэбтэрэн орожо байна. Манай орон дотор наукые хүгжөөхэ талаар Коммунис парти хододоо анхарал табидаг байгаа, саашадааше онсо ехэ анхарал хандуулха байна.

Саашадаа хэрэг ажалаа ямараар эмхидхэхэ ёһотойб гэхэдэ, эрдэм наукын хараалһан шэнэ түрүү зүйлнүүдые имагтал саг дарыдань обёорхо, мүн тэрэшэлэн элдэб ехэ нээлтэнүүдые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээд дүүрэхэ бэшэ, харин эрдэм ухаанай ямар нэгэн шэнэ шэглэлэй манай арадай ажахыда бүхы дээрэнь али тухай ехэ удха шанартай байһыень уридшалан хараха ёһотойбди. Тиимэ болохолоороо эрдэм ухаанай шэнэ шэглэлэй гансахан научно-техническэ бэшэ, харин политико-экономическа удха шанарые саг дарыдань тодорхойлхо зэргэтэйбди.

Манай орондо эрдэм ухаанай хүгжэлтын түлөө СССР-эй Наукануудай академи болон республиканудай академинүүд, элдэб һалбаринуудай талаар зохихо гүрэнэй комитедүүд, эрдэм шэнжэлэлгын хүдэлмэринүүдые зохилдуулан таарулдаг гүрэнэй комитет харюусадаг гэжэ таанар мэдэнэт. Эдэ бүхы эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ үнэтэй сэнтэй зүйлнүүд яһала олон. Зүгөөр манай орон дотор химиин хэр зэргэ хүгжэжэ байһан жэшээ дээрэһээ харахада, эрдэм ухаанай асуудалнууд зарим ушарта тиимэ ехэ политическэ, гүрэн түрын хэмжээндэ хүргэгдэдэггүй байна.

Ехэ ехэ научно-экономическа асуудалнуудые шэнжэлэн үзэжэ байха ямар нэгэн тусгаар орган бии болгохо хэрэгтэй гээшэ ха. Тэрэнэй бүридэлдэ эрдэмтэд, Наукануудай академиин, гүрэнэй комитедүүдэй хүтэлбэрилэгшэд, партийна болон ажахын хүдэлмэрилэгшэд оролсохо зэргэтэй. Тэрэ орган хадаа эрдэм ухаанай хэр зэргээр хүгжэжэ байһыень бүхы дээрэнь шэнжэлхэ, эгээн шухала һалбаринуудай ямар шэглэлээр, хайшаа ябажа байһыень ажаглан хараха, мүн тэрэшэлэн тэдээн тухай дэлгэрэнгы ехэ тайлбари зохихо ёһоор үгэжэ байха зэргэтэй.

Зүгөөр тиимэ органой хаана, ямар һуури эзэлхэ, али зэргын үүргэтэй байха тухайнь һайса бодожо, тэнсүүлжэ үзэхэ юм ааб даа. Коммунис байгуулалтын мүнөө үеын шатада манай парти эрдэм уханай хүгжэлтэдэ айхабтар ехэ анхарал табиха ушартай. Тэрэнэй мүнөөдэрэй туйлалтануудые манай обществын хүгжэлтэдэ бүримүһэн зорюулха, мүн тэрэшэлэн эрдэм наукын шэнэ шэнэ шэглэлнүүдые хурса хёрхоор ажаглан хараха, тэдэниие манай агууехэ хэрэгтэ алба хэхыень саг дарыдань элсүүлхэ хэрэгтэй гэжэ баһа дахяад дабтанаб.

Манай экономико, манай ажахын хэрэгүүд, манай ухаан бодол саг үргэлжэ урагшаа дабшажа ябаха зэргэтэй. Үмхи хуушан зүйлнүүд үгы болон хосоржо, тэдэнэй һууридa шэнэ юумэн ерэхэ болоно. Зүгөөр шэнэ юумые саашадань хүгжөөн дэбжээхэ ушартай. Эгээл энээн дээрэһээ обществошье бүхы дээрээ урагшаа дабшан ошодог, мүн тэрэшэлэн ажахын, эрдэм наукын болон техникын али бүхы һалбаринуудта урагшаа дабшалта туйлагдадаг.

Нүхэдүүд! Гүрэнөө хамгаалха хэрэгтэ зорюулагдадаг гаргашануудые багадхаха талаар манай абажа байһан хэмжээ ябуулганууд тухай түгэсхэхэ дээрээ нэгэ хэды үгэ хэлэхэ хүсэлтэйб. Экономикынгоо хүгжэлтын бэрхэшээлтэй байдалда ороһон ушарһаа Советскэ Союз буу зэбсэгээ болон зэбсэгтэ хүсэнүүдээ хороожо байһан хэбэртэйгээр империализмын удамаршад элдэб шууяа тараанад. Советскэ Союз экономикоёо хүгжөөхэтэеэ хамта зэбсэгтэ хүсэнүүдээ бэхижүүлхэ арга шадалгүй юм, капитализмтай амжалта түгэсөөр мүрысэжэ бирахагүй юм гэһэн хараа бодолые тэдэнэр үндэһэлхэ һэдэлгэ гарганад.

Эдэ бүгэдэ худал хуурмаг ха юм даа. Советскэ Союзай, мүн тэрэшэлэн социализмын оронуудай айхабтар түргэнөөр хүгжэжэ байхадань дайсан харша этэгээдүүдэй ямар ехээр һанаата болоһыень эдэ бүгэдэ гэршэлжэ үгэнэ гээшэл. Тэрээнһээ гадна, империалис оронуудай хүтэлбэрилхы ажал ябуулагшадай мэдэрһэнэй ёһоор, социализмын оронууд капиталис дэлхэйнхиһээ дутуугүй зэбсэгтэ хүсэнүүдые мүнөө үедэ бии болгонхой. Харин манай зэбсэгтэ хүсэнүүд бүришье һаа үлүү ехэ хүсэтэй гэжэ бидэнэр өөһэдөө тоолонобди. Эб найрамдалай, демократиин, социализмын, эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэжэ байһан бүхы хүсэнүүд манай тала барилсана ха юм.

Советскэ Союз сэрэгэй гаргашануудые зарим тэдыгээр багадхаһан байна. Теэд шухала хэрэгтэй мүнгэ зөөреэр дуталдаһан дээрэһээ тиигээгүй ха юм. Харин хэрэг ажалай талаар тэнсүүриинь олоод байхада, энэ хэмжээ ябуулгамнай манай зэбсэгтэ хүсэнүүдтэ ямаршье нүлөө үзүүлхэгүйл. Зүгөөр хэнэйшье мэдэхээр, буу зэбсэг үйлэдбэрилгэдэ ошодог гаргашанууд, элдэб түрэлэй арми барилгамнай ямаршье ашаг олзо үгэдэггүй ха юм, тиимэһээ обществын зүгһөө хэгдэдэг сэхэ гаргашанууд болоно.

Зүгөөр бидэнэр энэ шухала гаргашануудые хэхэ баатай болонобди, яахадааб гэхэдэ, буу зэбсэг хуряаха талаар хэлсээ баталха тухай манай оруулһан дурадхалнуудые империалистнар зүбшөөхэ дурагүй байһаар. Ушар иимэһээ бидэнэр зэбсэгтэ хүсэнүүдээ, мүн тэрэшэлэн шэнэ түхэлэй буу зэбсэгүүдые байлгаха ёһотой болонобди. Хэрбээ дайсан харша этэгээдүүд дайн сэрэг үүдхээ һаа хяара һамна сохюулхабди гэжэ мэдэжэ байг лэ. Бидэнэр тиимэ буу зэбсэгтэйбди, тэрэнээ саг үргэлжэ шэнэлэн һайжаруулнабди.

Советскэ Союз зарим тэдыгээр сэрэгэй гаргашануудые багадхажа, зэбсэгтэ хүсэнүүдэйнгээ тооё хорооходоо, экономическа хүшэр хүндэ байдалтай болоһонһоо тиигэнэ бэшэл. Харин һайн һайхан үүсхэл гаргажа, арадуудай дунда эбтэй амгалан байдал тогтоохо зорилготойгоор тиигэнэ ха юм.

Зүгөөр мүнгэ зөөриеэ бодомжотой һайнаар хубаарилха, гаргашалха ёһотой гэжэ бидэнэр ойлгонобди. Мүнөө үедэ империалис оронууд ядерна буу зэбсэг хэрэглэдэг хүсэ ехэтэй зэбсэгтэ хүсэнүүдые бүридүүлэн бии болгонхой. Тиимэһээ армида болон буу зэбсэгтэ зорюулагдадаг гаргашануудаа зарим тэдыгээр бага болгобошье, зэбсэгтэ хүсэнүүдэйнгээ талаар империалистнарай хойнонь гараха ёһогүйбди. Тиигээ һаамнай тэдэнэр хүсэеэ һайрхажа, өөһэдынгөө политикые баадхажа орохо ха юм.

Термоядерна дай һүжэрөөхэдөөшье тунхарихагүй галзуу тэнэгүүд гэнтэ бии боложошье магадгүй. Энээн тухай мартажа болохогүй. Хэрбээ армиин удха шанарые, хүсэ ехэтэ буу зэбсэгүүдэй удха шанарые тоогоогүй байгаа һаа, айхабтар ехэ алдуу гаргажа болохобди. Тиимэһээ арадай зөөриие гамтай наринаар, зээн ёһоор гаргашалха зэргэтэй. Зүгөөр өөһэдынгөө гүрэниие хамгаалха ябадалда һаад түбэг ушаруулжа боломоор газартань мүнгэ зөөри гамнаха, хайрлаха хэрэггүй.

Хэнэйшье мэдэһээр, хүн бүхэн өөрынгөө хэрэглэмжые хүсэд дүүрэнээр хангахын тула шухала хэрэгтэй юумэнүүдээр элбэг дэлбэг байха дуратай ха юм. Энэнь бүгэдэндэ ойлгосотой, мэдээжэ хүсэл гээшэ ааб даа.

Хаанта Россин арадууд ямар байдалда байгаа һэм, Совет засаг тогтоһоной һүүлээр түрүүшын жэлнүүдтэ хүн зон ямар байгаа бэлэй, дайнай урда тээ хэр зэргэ һуугааб, харин мүнөө ямараар ажаһуунабибди гэжэ зэргэсүүлэн хараа һаа, айхабтар ехэ илгаатай ха юм. Жэшээлхэдэ, гэр байра абажа хараял даа. 1950 ондо манай городууд болон хүдэлмэришэнэй тосхонуудаар 24 миллион дүрбэлжэн метр ниитэ талмайтай байрын гэрнүүд баригдаһан байгаа һаа, харин 1963 ондо —77 миллион болонхойл. Теэд энэмнай үшөөл бага гэһэн абяанууд мүнөө дуулдана! Эдээниие буруушааха аргагүй, зүб ха юм, саашадаа барилгаяа бүри ехэдхэхэбди. Зүгөөр нэгэн доро бүтээжэрхихэ аргагүйл, гүрэн түрэеэ хамгаалха хэрэгээ һулаpуулһанай ашаар хэжэ болохогүйл.

Хэрбээ сэрэгэйнгээ гаргашануудые бодомжогүйгөөр багадхажа, гэр байра олоор бáряад, гүрэн түрэеэ хамгаалха хэрэгээ мартаа һаа, бодого байдалые зүбөөр сэгнэжэ шадахагүй һохор хүнүүдтэл адли болохо байгаабди. Мүнөө үедэ дэлхэймнай социалистическэ болон капиталистическэ хоёр системэ болон хубааранхай, тиимэ эрхэ байдалда ажаһууһанаа бидэнэр мэдэнэбди. Нүгөө таладамнай империалистнар дура зоргоороо, буу зэбсэг галзуу ехээр түхеэржэ байна, энэ хэрэгтэ тэдэнэр түрьбэлгүй ехэ мүнгэ зөөри гаргашална.

ЛЬВОВСКО ОБЛАСТЬ. Стебниковско калийна комбинадайхид каинит гэжэ үнэтэй минеральна үтэгжүүлгэ улам бүри ехээр малтан абадаг боложо байнхай. Гансахан «Новая» гэжэ шахтын коллектив энэ жэлдэ түсэбһөө гадуур 10 мянган тонно каинит үгэхэ гэһэн уялга абанхай. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шахтын хүдэлмэришэд Михаил Кутула (зүүн гарһаа), Василий Сырватка газар тэһэлхэ хүдэлмэридэ бэлдэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

Ушар иимэһээ Совет гүрэн сагай эрхэ байдалые хараада абажа, буу зэбсэг түхеэрэлгэдэ, арми сэрэг барилгада зохихо хэмжээнэй гаргаша гаргана. Гүрэн түрэеэ хамгаалха эрилтые хангажа шадамаар мүнөө үеын эгээн шэнэ буу зэбсэгтэй байха ёһотой ха юмбибди.

Хэрбээ экономическа болон гүрэн түрэеэ хамгаалха хүсэ шадалаа халташье һулаpуулаа һаамнай, империалистнар бидэниие айлган һүрдүүлхэ, захиран зонхилхо гэжэ оролдохо болонол.

Эб найрамдалай түлөө, коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлэй эсэсэй илалта манай бүхы амжалтануудһаа, манай экономикын хүсэ шадалһаа дулдыдаха юм гэжэ мэдэхэ хэрэгтэй.

Социализмын дайсад манай экономикые һулаpуулжа, манай гүрэнэй хүсэ шадалые һандаргахын тула али бүхы арга зэбсэг хэрэглэхые оролдонод.

Өөһэдынгөө экономикые дам саашадань һалбаруулхын тула, тэрэнэй али бүхы һалбаринуудые амжалта түгэсөөр хүгжөөхын тула совет хүнүүд хамаг хүсэ шадалаа хайрлангүйгөөр элсүүлхэл.

* * *

Нүхэдүүд! ЦК-гай декабриин Пленумэй боложо дүүрэһэнэй һүүлээр манай ороной экономическа байгуулалтын үндэһэн шухала асуудалнуудые хаража үзэһэн энэ Пленум партиин Программые гүйсэдхэхэ талаар, коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха талаар айхабтар шухала шата боложо үгэхэ байна.

Хүн зоной али бүхы хэрэглэмжые болон оюун ухаанайнь эрилтэнүүдые хүсэд дүүрэнээр хангадаг болохо эгээл тиимэ шэнэ обществын материальна үндэһэ һуурииие бии болгохын тула, коммунис байгуулалта эрхилхын тула ямар ехэ хүсэл оролдолго гаргагдажа байһыень мүнөө үедэ бүхы совет хүнүүд, ангиин талаар дэлхэй дээрэхи аха дүүнэр, ханинарнай хаража мэдэжэ байнал.

Ленинэй партиин хүтэлбэри доро совет арад хамагһаа түрүүлэн тиимэ общество байгуулна. Ушар иимэһээ элдэб бэрхэшээлнүүдэй тохёолдодогшье байһаниинь мэдээжэ. Тиимэ һэн хойнонь коммунистнуудай парти политическэ талаараа айхабтар хёрхо хурса байхатаяа хамта, марксистско-ленинскэ һургаалай ёһо гуримуудые бэелүүлхэ талаар шударгы сэхэ байха зэргэтэй.

Советскэ Союзай Коммунис парти үзэл сурталаараашье, мүн тэрэшэлэн бодото ажал хэрэгээрээшье Маркс, Энгельс, Ленинэй захяа заабариие, мүнхэ һургаалые даган ябана. Уласхоорондын пролетариадые социалис революциин сурталаар зэбсэгжүүлһэн манай хэтэдээ мүнхэ багшанар коммунизм байгуулха агууехэ уг зорилгын хайшан гэжэ бэелүүлэгдэхэ арга замуудые тодорхойлоо. Гэхэтэй хамта ерээдүй сагта коммунизм байгуулагшад юу хэхэ ёһотойб гэжэ бүгэдыень тэрэ үедэ тодорхойлон зааха аргагүй байһаниинышье ойлгосотой.

Эгээл тиимэһээ социалис революци түрүүшээр хэһэн манай партиин болон манай арадай үмэнэ, мүн тэрэшэлэн социализмын замда ороһон бусад олон арадуудай болон аха дүү марксистско-ленинскэ партинуудай үмэнэ ажабайдал дээрэһээ гараһан, социализм болон коммунизмын түлөө тэмсэл соогуур гараһан шэнэ шэнэ асуудалнууд табигдана.

Коммунис байгуулалтын түсэбүүдые бэелүүлжэ байхадаа, манай парти гансаханшье өөһэдынгөө ороной дотоодын бэшэ, харин интернациональна зорилгонуудые дүүргэнэ ха юм.

Советскэ Союз дотороо коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулжа, социализмын аха дүү оронуудаар хани барисаатайгаар амжаллаха зуураа, манай парти, совет арад дэлхэйн социализмын системые бэхижүүлнэ, бүхы оронуудай коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй үндэһэ һууриие улам бүри бэхижүүлнэ. **Тиимэ байхалаараа манай парти, совет арад өөһэдынгөө интернациональна уялгые дүүргэнэ гээшэ.**

Социализмын оронуудта экономическа байгуулалтын эгээн шухала удха шанартай байһые буруушаажа болохогүй, мүн тиихэ зуура империализмын урдаһаа эсэргүү хэгдэдэг ангиин тэмсэлые тэрээндэ зүришэлдүүлхэ болоо һаа баһал тааралхагүй. Хэрбээ тиигээ һаа хоёр ондоо зүйлнүүдые илгаруулангүй худхаһан ябадал мүн. Нэгэн талаар абажа харахада, монополистическэ капиталай дарлалта доро байһан оронуудай хүдэлмэришэн анги, ажалша таряашад эрхэ сүлөөтэй болохын тула, политическэ засагаа гартаа абахын тула тэмсэл ябуулна ха юм. Империализмын болон колониализмын дарлалтада эсэргүүсэжэ, өөһэдынгөө бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэһэн арадууд политическэ тэмсэлэй асуудалые түрүүшын ээлжээндэ табина. Харин колониальна дарлалтаһаа мултарһан арадууд политическэ тэмсэлэй асуудал табихаһаа гадуур экономическа талаараа бэеэ даанхай байдалтай болохын хойноһоо заатагүй оролдоно. Империалистнарай экономическа эзэрхэлгые саашадань байлгахые эрмэлзэдэг шэнэ түхэлэй колонизаторнуудай урдаһаа тэдэнэр эсэргүүсэн тэмсэнэ.

Засагаа гартаа абаһан арадуудтай оронууд социализм болон коммунизм байгуулха зуураа, Владимир Ильич Ленинэй хэлэһэнэй ёһоор, экономическа политикые гол шухала болгон ябуулна. Социалистическэ, коммунистическэ экономико зохёон байгуулхы талаар, арад ниитын ажабайдалые һайжаруулха талаар булюу һайн байна, мүн тэрэшэлэн обществын үйлэдбэриин хүсэнүүдые хүгжөөхэ талаар капиталистическэ экономикоһоо һураггүй дээрэ гэжэ гэрэ политика хэрэг дээрэнь гэршэлэн харуулна. **Эгээл энэ талаар һүүлэй һүүлдэ шэнэ дэлхэй хуушан дэлхэйтэй гол түлэб арсалдана ха юм, энэ мүрысөөнэй эсэстэ бүхы хүн түрэлтэндэ социализм тээшэ дабшаха харгы зам табигданал.**

Империализм гээшэ өөрынгөө түүхэтэ һууриие эсэргүүсэлтэгүйгөөр, тэмсэлгүйгөөр орхижо ошохогүй байһаниинь мэдээжэ. Империалистнар энэ тэмсэлээ элдэб аргаар ябуулдаг. Монополистическэ капиталай эгээн эзэрхэг түримхэй хүсэнүүд дэлхэйн термоядерна дайнай аюулда хүргэжэ болохо сэрэгэй галзууралга һүжэрөөдэг, буу зэбсэг яаралтайгаар түхеэрдэг. Бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэжэ байһан арадуудай урдаһаа тэдэнэр сэрэг дай эмхидхэдэг, өөһэдынгөө үгэ дууламгай хархис шунахай ёһо журамуудые хүсөөр тогтоодог; революционно тэмсэлые буу зэбсэгээр, гал түймэрөөр дараха гэжэ оролдодог. Американска империалистнарай ябуулдаг политика арадуудые зандаран зонхилхо, хамаг бүхы шэнэ,

(Үргэлжэлэлынь 4-дэхи нюурта)

---

*)*Үргэлжэлэл. Эхиниинь манай газетын 1964 оной февралиин 16-18-най номерто.*

БУРЯАД ҮНЭН
3-дахи нюур.
1964 оной февралиин 19.

Нүхэр Н. С. ХРУЩЕВОЙ хэлэһэн үгын түгэсхэл

революционно үүсхэлые үгы болгон дараха гэһэн политика мүн. Империализмын энэ хархис шунахай политика заатагүй мухардан һалаха байһаниинь дамжаггүй.

Уласхоорондын коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөниие, арадуудай национально-сүлөөрэлгын тэмсэлые Советскэ Союз болон социализмын бусад оронууд айхабтар халуунаар дэмжэдэг.

Нүхэдүүд! **Дэлхэйн социалистическэ системын эбдэршэгүй бата нэгэдэлтэй байхын түлөө, уласхоорондын коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй, арадуудай национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнэй, эб найрамдалай түлөө тэмсэдэг бүхы хүсэнүүдэй бата нэгэдэлтэй байхын түлөө манай ленинскэ парти али бүхы оролдолго гаргана.** Коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинуудай гаргаһан Мэдүүлгэ болон Декларациин марксистско-ленинскэ ёһо гуримуудта үнэн сэхэ манай парти энэ нэгэдэлэй саашадаа улам бэхижэхын хойноһоо оролдодог байгаа, оролдохошье байна.

Дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхын хойноһоо тэмсэхэдээ, манай парти, манай арад өөһэдынгөө интернациональна уялгые дүүргэнэбди гэжэ мэдэрнэ. Коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулхадаа, бидэнэр социалис нэгэдэлэй бата найдамтай түшэг тулгуури, өөһэдынгөө Эхэ ороной бэеэ хамгаалха хүсэ шадалые хангаханабди.

Бэе бэедээ харша социалистическэ болон капиталистическэ системэнүүдэй оршожо байһан эрхэ байдалда эб найрамдал хангаха бодото арга зам юуб гэхэдэ, ондо ондоо социальна байгуулалтатай гүрэнүүдэй эбтэйгээр, зэргэ оршон байха политика мүн гэһэн Ленинэй заабариие манай парти бэелүүлжэ байна. Энэ ленинскэ политикые бидэнэр хэлбэришэгүйгөөр баримталнабди. Эбтэйгээр, зэргэ оршон байха гэһэн ёһо гурим социалис оронуудай арад ниитын һанал хүсэлдэ. бүхы хүн түрэлтэнэй һанал хүсэлдэ тааралдана.

Империалис оронуудай буу зэбсэг хуряаха ябадалые зүбшөөгөөгүй байһан сагта бидэнэр Советскэ Союзай дайшалхы хүсэ шадалые саг үргэлжэ бэхижүүлхэ ёһотойбди. Социалис оронуудай урдаһаа империалистнарай дайгаар орохо болоо һаань хатуу харюу үгэжэ, дэлхэйн шэнэ дай үүдхүүлхэгүйн тула Советскэ Союзай болон бусад социалис оронуудай зэбсэгтэ хүсэнүүдые түгэс бэлэдхэлтэй байлгаха зэргэтэйбди. Нүгөө талаһаань абажа харахада, буу зэбсэг хуряахын түлөө тэмсэлые халташье һуладхажа болохогүй.

Дэлхэй дээрэхи ондо ондоо хүсэнүүдэй бодото тэнсүүриие коммунистнар һайнаар ойлгожо, империализмын эзэрхэг түримхэй хүсэнүүдэй урдаһаа эсэргүүсэн тэмсэхэ, дэлхэйн термоядерна дайнай аюулые зайсуулхын түлөө, бүхы дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал тогтоохын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэхэ ёһотой.

Манай парти хамаг бүхы хэрэг ажал дээрээ өөрынгөө зохёон эмхидхэгшэ, вождь ба багша Владимир Ильич Ленинэй һургаал заабариие саашадаашье үнэн сэхээр бэелүүлхэл!

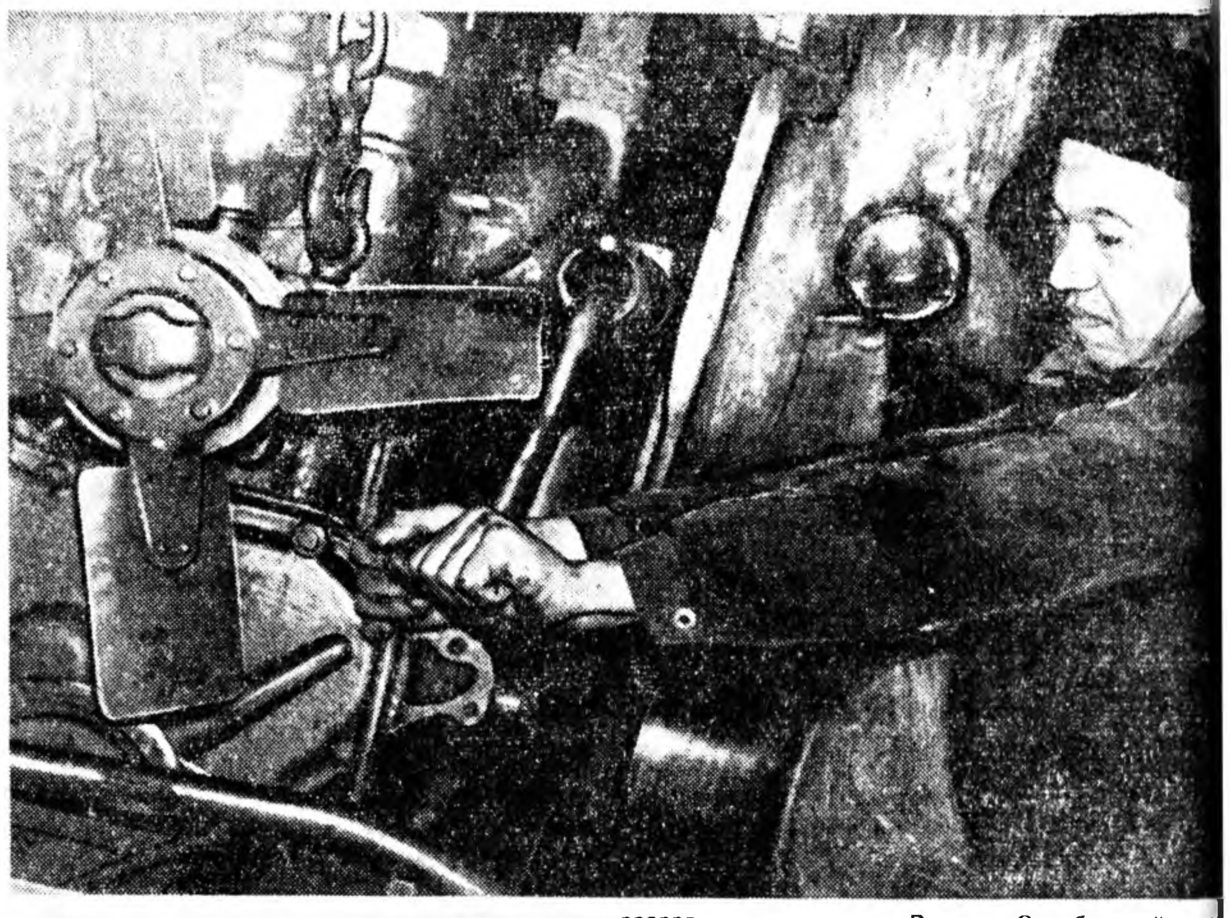
Химическэ промышленностиие эрид түргэнөөр хүгжөөхэ программые манай партиин Центральна Комитет декабриин Пленум дээрээ зохёогоо. Химизацилга, электрификацилга болон ниитэ дээрэнь оньһожоруулга хэһэнэй үндэһөөр хүдөө ажахын үйлэдбэриие улам дээдэ шатада гаргажа, саашадань эрид ехээр хүгжөөхэ хэмжээнүүдые мүнөөнэй Пленум хараалаа.

ЦК-гай эдэ Пленумүүдэй гаргаһан шиидхэбэриие партиин бүхы гэшүүд, бүхы комсомольско, профсоюзна организацинууд, бүхы манай арад коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуурииие бии болгохын түлөө тэмсэлдээ өөһэдынгөө дайшалхы программа болгон абаха бэзэ гэжэ этигэнэбди.

Химиие эрид түргэнөөр хүгжөөхэ, хүдөө ажахые ашаг олзо ехэтэй болгохо гээшэ коммунис байгуулалтын зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ, оронойнгоо экономическа, бэеэ хамгаалха хүсэ шадалые бэхижүүлхэ, арад зонойнгоо али бүхы хэрэглэлэй болон оюун ухаанай эрилтэнүүдые улам дүүрэнээр хангаха талаар айхабтар ехэ арга боломжо олгохо байна гэжэ совет хүнүүд һайнаар ойлгоно.

Партиин гаргаһан эдэ шиидхэбэринүүдые дүүргэхын тула хамаг бүхы хүсэ шадалаа элсүүлхыень партийна, советскэ, профсоюзна болон комсомольско организацинуудые, бүхы совет хүнүүдые Центральна Комитет уряална.

Манай ороной үмэнэ ямар ехэ түүхэтэ зорилго табигдаад байнаб гэжэ совет арад хүсэд дүүрэнээр мэдэрнэ, коммунис байгуулалтын энэ ехэ программые хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула хамаг бүхы хүсэ шадалаа гаргаха бэзэ гэжэ Коммунис парти батаар этигэнэ! **(Нүхэр Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгые тэндэ байлсагшад айхабтар ехэ анхаралтайгаар шагнажа, нэрьемэ шанга альга ташалгаар нэгэтэ бэшэ таһалдуулаа.).**

Зэдын «Октябрьский» сов... механизаторнууд 51 трактор... дай 25-ень заһабарилжа ду... Заһабарилгада механизатор... М. Закиров, А. Абрамов, Ошурков гэгшэд халаана... нормо холо үлүүлэн дү...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Ю. Ошур...

С. БАЛДУЕВАЙ фо...

Үхибүүд тухай онсо анхарал

Буркоопсоюзай профсоюзна организациин тоосоото-һунгуулиин суглаан һаяхан боложо, түрүүлэгшэ нүхэр Марков элидхэл хэбэ.

Профсоюзай комитет предприятиин ажал ябуулга, хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, үнгэрэгшэ жэлэй туршада яһала ехэ ажал ябуулаа.

Хүүгэдые хүмүүжүүлгын комиссиин ажалые тэмдэглэнгүй гаража болохогүй. Тэрэ комиссиие профсоюзай үнинэй гэшүүн Раиса Георгиевна Пустовалова хүтэлбэрилнэ. Энэ хүдэлмэридөө тэрэ 10-аад жэлдэ ажаллана, дүй дүршэлтэйшье болоо. Предприятиин коллективэй хүдэлмэрилэгшэдэй үхибүүд Раиса Георгиевнае эхэһээ өөрэгүй һанадаг. Юундэб гэхэдэ, Раиса Георгиевна үхибүүдые улаан булан соо суглуулаад, телевизорээр кино харуулдаг, мүн олоороо сэнгэхэ, театр ошохыень эмхидхэдэг. Зундаа пионерскэ лагерьта тэдэниие ябуулдаг байха юм. Богонёор хэлэбэл, комиссиин гэшүүд һурагшадай һуралсалаар һонирходог, четверьг бүхэнэй дүүрэхэ үеэр һургуулидань ошожо, шалгажа үзэдэг. Энэ комиссиин ажал ехэ ашаүрэеэ харуулаа: Буркоопсоюзай хүдэлмэрилэгшэдэй үхибүүд һайн һурана, жураамаар һайнууд. Һайндэрнүүдтэ үхибүүд бэлэг абана, өөһэдөө концерт бэлдэжэ табидаг.

Хэблэл тарааха талаар Анастасия Ивановна Семенова тухай мартажа болохогүй. Тэрэнэй оролдолгын, ажал ябуулгын ашаар хэблэл тараалга энэ коллективтэ амжалтатайгаар ябуулагдана. Энэ жэлдэ коллективэй бүхы гэшүүд газетэ, журнал олоор захинхай. Орой жамтадаа 192 хэһэг газетэ, журнал эндэ абтана.

Д. Колмаков.

КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленумэй материалнуудтай танилсаад байхадаа

Баян ургасын түлөө ёһотоор тэмсэхэ саг ерээ

КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленум дээрэ нүхэр Воловченко болон бусад олон хүнүүдэй хэһэн элидхэл, нүхэр Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэтэй танилсажа байхадаа, хүдөөгэй хүн бүхэнэй досоо олохон лэ һанал бодолнууд түрэжэ байна ёһотой. Би хорёод жэлдэ колхоздоо механизатораар ажалланаб, һүүлэй хэдэн жэлдэ кукурузашан нэрэтэй болонхойб. Тиимэһээ өөрынгөө хүдэлмэри тойруулан, хэдэн ажаглалта хэхэ дуран хүрэнэ.

Сэхыень хэлэхэдэ, Пленум дээрэ дурдагдаһан дутагдалнууд манайшье колхоздо дүүрэн бии. Илангаяа бидэнэр ороохо тарянай, хартаабхын, кукурузын болон бусад ургамалнуудай тогтууритай баян ургаса абажа шаданагүйбди.

Яахадааб гэхэдэ, манай олохон механизаторнууд баян ургаса абахамни гэжэ бүхы сэдьхэлһээнь оролдожо, хүсэ хүлһэеэ гаргажа ажалланагүй гэхэ байнаб. Манай Ягодын 4-дэхи бригадын, мүн 1-дэхи бригадын механизаторнууд газараа бараг һайнаар хахалдаг гээшэ. Тиимэһээ гэмгүй ургаса абадаг. Зүгөөр бусад бригадануудта хүдэлмэриин шанар бирагүйхэн байдаг.

Хайшан гээ һаа энэ дутагдалые усадхаха, механизатор бүхэнэй харюусалгые дээшэлүүлхэб гэжэ досоогоо бодожол ябагшаб. Минии һанахада механизаторнуудта тусхай газар даалгажа үгөөд, тэндээ ямар хүдэлмэри хэжэ, хэды шэнээн ургаса абахаб гэһэн тодорхой даабари уридшалан хүргөөд, түсэбһөө үлүү ургаса абабалынь материальна талаар урмашуулха хэрэгтэй байгаа. Энээн тушаа Пленум дээрэшье хэлсэгдэһэн байна.

Теэд манай колхоздо һайн хүдэлһэн, ехэ ургаса абаһан хүнүүдые урмашуулха ябадал мартагданхай. Энэ тон буруу гэжэ һананаб.

Хоёрдохёор, манай колхоздо таряалан уһалха гээ һаа, ехэ арга боломжонууд бии. Теэд бидэнэр поли уһалжа шаданагүйбди. Сабшалангаа уһалхадаа, мэргэжэһэншье һаа, поли уһалха дүршэл байхагүй. Бишье урзанда жэл кукурузынгаа поли уһалха гэжэ забдаад, юумэ биража үгэхэгүйдэнь болёо һэм. Теэдшье тэрэ ехэ полиие ганса хүнэй уһалха гээшэ бүтэхэгүй хэрэг байшоо.

Энээн дээрэһээ харахада поли уһалхын тула ехэл дүршэл, шадабари хэрэгтэй байна. Тиимэһээ поли уһалха хүнүүдые һургаха, тэдэнэрэй ажалай түлөөһые гуримшуулха, тусхай хубсаһаар хангаха шухала гэжэ һанагдана.

Кукуруза һайнаар ургуулхын тула хүсэ ехэтэй звено эмхидхэхэ саг ерээ гээшэ. Юуб гэхэдэ, нэгэ «Беларусь» трактортай ганса хүн ажаллахадаа, бүхы хүдэлмэреэ өөрынгөө хүсөөр хэхэ аргагүй болоно. Ондоо хүнүүд газар хахалжа үгэнэ, ургаса хуряана. Манай колхозой 1-дэхи, 2-дохи, 4-дэхи бригаданууд хоорондоо дүтэ. Тиимэһээ энэ гурбан бригадын кукурузашадые хамтадхажа, нэгэ хүсэ ехэтэй звено болгобол һайн бэлэй. Тингээ һаа, бидэнэр өөһэдөө бүхы хүдэлмэреэ хэхэ, ургасын түлөө сүм харюусаха байгаабди.

Мүнөө үедэ бидэнэрые кукурузашан гэжэ нэрлээшье һаа, даалгагдаһан поли дээрээ түхэреэн жэл хүдэлхэ арга олгодоггүй, энэ тэрэ ондоо хүдэлмэридэ ябуулдаг. Намартаа шабхаеэ хүсэдөөр обоолжо шадаагүй дээрэһээ мүнөө тон бага шабхэ полидо гаргагдаа.

Нүхэр Н. С. Хрущев сэбэр паар тухай тон зүб ажаглалта хэһэн байха. Манай эндэ паар хэрэгтэй байһаниинь мэдээжэ. Теэд бидэнэр паараа һайнаар бэлдэжэ шаданагүйбди. Паар хахалаад, тэрэнэй хойноһоо харууһалха, хоёрлохо үедэ механизаторнууд амаралтада гарашадаг. Тиимэһээ паар дээрэмнай энэ тэрэ үбһэн ургашадаг, тэрэниие сэбэр паар гэжэ нэрлэхыншье аргагүй болошодог. Саашадаа колхозой хүтэлбэрилэгшэд, агрономууд, бригадирнууд сэбэр паарта гэжэ таряалангай газар үлөөһэн лэ хойноо, тэрэнээ ёһотой таряашан хүн шэнгеэр элдүүрилүүлхэ ушартай.

Ургаса хуряалгын үедэ һолоомо саг соонь хуряажа абтангүй, намарай паар хахалхада һаад ушаруулдаг, тиимэһээ тэрэниие оньһожоруулха, комбайн ажаллажа ябаха үедөө гараһан һолоомоёо нэгэн доро харшадаг болохо гэжэ ЦК-гай Пленум дээрэ хэлэгдэһэниинь угаа һайшаалтай байна.

Гадна Баргажанай аймагай Аргадын дунда һургуулиин багша нүхэр Дамдинова үнэһэ суглуулжа хэрэглэхэ тухай тон шухала асуудал табиһан байна. Энээниие би дэмжэнэб. Хэрбээ айлай үрхэтэн бүхэн гараһан үнэһэеэ суглуулаа һаань, хэды ехэ минеральна үтэгжүүлгэ абтаха гээшэб. Энээндэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд анхарха бэзэ гэжэ найданаб.

Мүнөө бидэнэр агрохимическэ һургуулида һуралсажа байнабди. Хамта 40 хүн һуралсанабди. Һургуулиин багшанар хэшээл үнгэргэнэ. Энэ тон һайшаалтай байна.

Партиингаа ЦК-гай февралиин Пленумэй шиидхэбэреэр зоригжожо, энэ жэлдэ кукурузын баян ургаса абахын тула бүхы хүсөөрөө оролдохоб. Мүн үнэн сэдьхэлһээ ажаллажа, үндэр ургаса туйлаял гэжэ колхозойнгоо бүхы механизаторнуудые уряалха байнаб.

Т. ТОБОДОЕВ,
Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой кукурузашан.
Хяагтын управлени.

Механизаторнууд мэдүүлнэ

Социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан Хяагтын совхозой механизаторнууд ажал хэрэгээ урагшатайгаар ябуулна. Эндэхид заһабарилгада орохо 52 тракторай 40 гарааниинь бэлэн болгоо. Мүн сеялкэ, анзаһа, борной гэхэ мэтэ заһабарилагдажа дүүрээ. Мүнөө комбайн, кукуруза таридаг сеялкэнүүд заһабарилагдажа байна.

Механизаторнууд Нургали Хазеев. Сымжит Цыремпилов, Б. Дынжинов, В. Осеев гэгшэд ажалай үльгэр жэшээ харуулна. Тэдэнэр халаанайнгаа даабариие ходоодоо үлүүлэн дүүргэнэ.

—КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй материалнуудтай танилсажа байхадаа, бүришье үрма зоригтойгоор, хүдэлжэ байнабди,—гэжэ механизаторнууд мэдүүлнэ.

С. Климов.

Мэргэшүүл мүрысэнэ

Мэргэн буудалгаар городой түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн һаяхан үнгэргэгдэбэ. Түрүүшын үдэр эрэшүүл бага аматай бууһаар хоорондоо мүрысөө. Хэбтээд буудагшад сооһоо Октябрьска районой түлөөлэгшэ Ц. Бальжиев 300-һаа 287 очко абажа, түрүү һууриda гараба. Хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые Железнодорожно районой П. Маланов, хүүгэдэй спортын һургуулиин түлөөлэгшэ Уланов гэгшэд эзэлээ. Эхэнэр буудагшадай дундаһаа Валентина Якимова (Советскэ район), А. Докучаева (Октябрьска район), Неродова (Железнодорожно район) гэгшэд эрхимлэжэ, түрүүшын гурбан һуури эзэлһэн байна. Мүрысөөнэй хоёрдохи үдэр пистоледээр 25 метрэй зайда сагаалса буудалгаар болоһон тулалдаанда Петр Маланов эрхимлээ. Тэрэ абажа боломоор 300-һаа 289 очко абаһан байгаа. Спортын мастернууд Вениамин Орликов, Юрий Жамбалов гэгшэд тус тустаа 281—277 очко абажа, хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые абаба. Эхэнэр буудагшад сооһоо Советскэ районой М. Самбарова 253 очко абажа, түрүүшын һуури эзэлээ. Утопичева, Куликова гэгшэд удаадахи һууринуудые эзэлһэн байна.

Гурбадахи үдэр. Спортсменүүд бага аматай бууһаар гурбан упражнени дүүргээ. Эндэ спортын мастер Анатолий Яковлев 265 очко абажа түрүүлээ. Хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые Макаров, Уланов гэгшэд эзэлээ. Эхэнэрнүүд сооһоо Докучаева, Неродова, Якимова гэгшэд шалгараа.

50 метрэй зайһаа пистоледээр буудагшадай дундаһаа спортын мастернууд Анатолий Яковлев Юрий Жамбалов хоёр шалгаржа, нэгэдэхи, гурбадахи һуури эзэлээ, Хоёрдохи һуурииие залуу спортсмен Петр Маланов эзэлһэн байна. Эхэнэрнүүдэй дунда болоһон мүрысөөндэ Докучаева, Самбарова, Белоусова гэгшэд эрхимлээ.

Командануудай дүн гаргахада, Советскэ районой мэргэшүүл шалгаржа, дамжуулгын кубок абана. Удаадахи һууринуудые Октябрьска районой, хүүгэдэй спортын һургуулиин, Железнодорожно районой командануудэзэлһэн байна.

Ц. Бальжиев.

Шатар...

Шатараар Владивосток го... февралиин 19-һөө эхилхэ ... Дурна зүгэй зоной мүрысөөнд... баадалсахаар манай эрхим ... шатаршад—мастерта канди... Сумкин, Власов, Самарин г... мордобо.

Хүдөөгэй шатаршад болон ... бод наадагшадай мүрысөөн Шэ... родто февралиин 16-һаа э... Республикынгаа нэрэ түрэ ... гаалхаар мүрысөөндэ эрхим... шатаршад Ильин, Ванчикова, ... бод наадагшад Хогоев, Убуг... хүдөөгэй бэрхэ шатаршан Гал... гэгшэд бии.

Апрелиин 15-һаа шатараар ... публикын түрүү һуури эзэлхы... лөө эхилхэ мүрысөөндэ наада... эрхэ олохын тула Улаан-Үдэ ... дой шатаршад гурбан хэһэг б... наадажа байнхай. Нэгэдэхи б... тэнь эрхим шатаршад—нэгэдэхи ... рядтайшуул наадаа. Тэдэнэй д... һаа Краснов, Мельников, Бети... шэд шалгаржа, республикын ... һуури эзэлэлгын мүрысөөнд... баадаха эрхэ олобо.

Хоёрдохи бүлэгтэ наадагша... рын турша соо шатарай хюлга... рэ хүсэ шадалаа туршалсажа ... Тэдэнэй дунда «үбгэжөөлнү... хажуугаар пионернууд Дү... Байнов, Доржиев, Курочкин ... Энгельсина Улымжиева бии. ... дахи уулзалгын һүүлээр То... Ушаков, Дугаров, Курочкин, ... нов гэгшэд түрүүлжэ ябана.

Гурбадахи бүлэгэй шата... үшөө наадажа эхилээгүй.

Б. Цыде...

Тобшохоноор.

★ **Коммунис ажалай** магази... һэн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүр... Лариса Пантелеевагай хүтэл... дэг магазинай хүдэлмэрил... үдэр бүри һайн амжалта ту... Эдэнэр үнгэрһэн жэлдэ эрх... ажаллажа, горпищеторгын хү... наймаанай эмхинүүдэй дү... шалгараад, Хүндэлэлэй грам... шагнагдаһан юм. Түрүү һу... алдахагүйн тула эдэнэр бүри ... наар ажаллана. Ганса январь ... дүнгөөр тус магазинай колл... Улаан-Үдэ городойнгоо ажал... зургаа мянгаһаа дээшэ түх... продукци түсэбһөө гадуур на... лаад байна.

К. ДИМ...

★ **Хурамхаанай хүдөөгэй** би... текэдэ Бурядай номой хэв... гаргагдаһан шэнэ номууд ... Шэнэ номуудайнь дунда Д. ... жабайн «Тооригдэһэн хуби» ... гэжэ романай хоёрдохи ном, ... ад шүлэгэй дээжэ» гэһэн шүл... дэй суглуулбари, Н. Балд... «Шэлэгдэмэл зохёолнууд» ... хэлэн дээрэ), М. Степановай ... умирает с рассветом» болон ... һонирхолтой һайн номууд бии.

Г. БАДМ...

★ **Уһан—үндэр ургасын** ... **һуури.** Баян ургаса хуряажа... хал гэһэн ажахынууд эрт... бэлэдхэл хэжэ, машина техн... заһабарилжа бэлэдхэдэг, сабш... таряалангайнгаа талмайда уһа... жа, тошон халяадаг байна. Хя... совхозой Хираанай адагай ор... ниин механизатор Иван Ко... сабшалангдаа тошон халяажа ... һээр үнихэнэй.

С. КЛИ...

Редакторай түлөө
М. Н. НИМА...

Хилын саанаһаа

Совет арадай шэнэ асари ехэ добтолго

КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй дүнгүүд тухай гадаадын оронуудта ехэ анхарал хандуулна

КПСС-эй ЦК-гай февралиин Пленумэй хүдэлмэридэ, тэрэнэй баталан абаһан шиидхэбэринүүдтэ гадаадын оронуудай хэблэл болон радио гол анхаралаа хандуулна. СССР-эй хүдөө ажахы коммунис байгуулалтын ударна фронт болоһон, манай орондо юумэ элбэг дэлбэг болгохо асари ехэ программын хараалагдаһан тухай о. н ороной газетэнүүд өөһэдынгөө тайлбаринууд соо бэшэнэ.

ЧЕХОСЛОВАКИ

Ашаг ехэтэй болгохо гээшэ Советскэ Союзда хүдөө ажахын үйлэдбэриие дэбжээхэ жэнхэни хараа шугам болоно гээд КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй тогтоолой дэлгэрэнгы удхые толилходоо, «Руде право» газетэ онсолон тэмдэглэнэ. Ашаг ехэтэй болгохо түсэбөөр газар таряалангай болон мал ажалай продуктнууд нилээд элбэг болгогдохоор хараалагданхай; энэ түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ бүхы шухала юумэ Советскэ Союзда бии гээд газетэ бэшэнэ.

Коммунис байгуулалтын болон ажалшадай байдал һайжаруулгын зорилгонуудые шиидхэлгэдэ ороной хүдөө ажахые дэбжээлгэ түрүүшын ээлжээнэй удха шанартай гэжэ КПСС тэмдэглээ гээд «Свободне слово» газетэ заана.

БОЛГАРИ

«Ленинскэ хараа шэглэлээр», «Юумэ элбэг дэлбэг болгохо һуржабхаланта программа», «Хүдөө ажахы — коммунис байгуулалтын ударна фронт»—гэһэн гаршагуудтайгаар КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй тогтоолые Болгариин газетэнүүд толилоо.

Пленумэй шиидхэбэринүүд аха дүү Совет орондо коммунизм байгуулха хэрэгтэ тусгаар ехэ удха шанартай гээд «Работническо дело» газетэ бэшэнэ. Эдэ шиидхэбэринүүд хадаа коммунизмын материально-техническэ үндэһэ һуури байгуулха талаар ленинскэ партиин агууехэ программые бэелүүлхэ зорилгоор совет арадай хэхэ асари ехэ шэнэ добтолгын эхин боложо үгэнэ. Энэ шэнэ добтолго бүхы аха дүү оронуудта, бүхы социалис лагерьта угаа ехэ удха шанартай. Ленинэй агууехэ партиин зүб политика бэелүүлдэг байһые, коммунизм байгуулгада, бүхы социалис лагериин түгэлдэр хүсые улам шангадхалгада шэнэ амжалтануудые туйлахаар совет коммунистнуудай, СССР-эй бүхы ажалшадай шиидэнги байһые КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй шиидхэбэринүүд харуулна гэжэ манай ороной ажалшад тоолоно гээд газетэ үргэлжэлүүлэн бэшэнэ.

ГДР

Колхоз, совхозуудтай материально-техническэ үндэһэ һуурида угаа ехэ хубилалтын болоһон дээрэһээ Совет орондо хүдөө ажахын үйлэдбэриие бүри ашаг ехэтэй болгохо хэмжээнүүдые мүнөө үедэ абаха аргатай болоо гээд КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй тогтоолой удхые толилходоо, «Берлинер-цейтунг» газетэ тэмдэглэнэ.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие ашаг ехэтэй болгохо жэнхэни хараа шэглэлтэй болоод байхада, совет арад хадаа 1970 он хүрэтэр ороохо таряа бүхыдэнь хуряажа абалгые 230—267 миллион тонно хүрэтэр дээшэлүүлхэ, мяха абалгые 20—25 миллион тонно хүрэтэр, һү һаалгые 115—135 миллион тонно хүрэтэр нэмээхэ хүсэлэнтэй гээд ГДР-эй газетэнүүд онсолон тэмдэглэнэ.

КУБА

«СССР хүдөө ажахын үйлэдбэриие ашаг ехэтэй болгожо байна», «КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй шиидхэбэри: 1970 он хүрэтэр 230 миллион тонно үлүүтэй ороохо таряа хуряажа абадаг болохо»—гэһэн гаршагуудтайгаар КПСС-эй ЦК-гай Пленумэй резолюциин удхые Гаванын газетэнүүд толилоо.

Пленумэй заседани дээрэ Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэдэ зорюулһан түрүү бэшэгые «Мундо» газетэ толилоо. Советскэ экономикын түргэнөөр дэбжэжэ, хүдөө ажахыда химиие нэбтэрүүлгээр Америкын экономикые тэрэнэй ахижа гарахаар бэлэн байһан тухай статья соо хэлэгдэнэ. СССР-тэ Кубын саахар худалдаха талаар Кубын болон Советскэ Союзай аша туһада таарууһаар баталагдаһан удаан болзорой хэлсээнэй удха шанар тухай Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгые «Мундо» газетэ тусгаар илгаруулжа барлаһан байна.

Хархис хүсэнүүд диилдэбэ

АФИНА, февралиин 17. ТАСС-ай корреспондент А. Семин иигэжэ дамжуулна: Грециин парламентын бүгэдэ ниитын һунгалта үсэгэлдэр дүүрээ. Хархис хүсэнүүд тон ехээр диилдэһэн байна. Даб дээрэхи мэдээнэй ёһоор, бүхы 11.581 һунгуулиин участогай 11.042 участогтань баруунай үзэл баримталдаг хүсэнүүдэй —Национальна радикальна союзай (ЭРЭ) болон Прогрессистнүүдэй партиин коалици—1.495.889 дуу гү, али бүхы дуунай 35 процентыень абаһан байна. 1963 оной ноябриин 3-най һунгалтада бүхы дуунай 45 шахуу процентые тэрэ абаһан байгаа бшуу.

Һунгалтын үедэ буржуазна «Союз центра» гэжэ парти ехэ илалта туйлаа. Энэ партиие Георгий Папандреу гэгшэ толгойлдог юм. 2.260.052 дуу гү, али бүхы дуунай 52,9 процентые абаһан тус парти Грециин шэнэ правительствые һаяар байгуулха юм.

Зүүнэй үзэл баримталдаг Нэгэдэмэл демократическа парти (ЭДА) ороной 55 һунгуулиин округой оройдоол 31-дэнь өөһэдынгөө кандидадуудые табиһан болобошье, урдынгаа байдалда гол түлэб үлэһэн байна. Ороной шухала городууд болон хүдөөгэй районуудта тэрэнэй түлөө 499.071 дуун үгтэһэн гү, али һунгагшадай 11,7 процентнь дэмжэһэн байна.

Февралиин 16-да болоһон һунгалтын үедэ демократическа хүсэнүүдэй илаһан ушар «Союз центра» партиин һунгуулиин урда тээ үгэһэн найдуулгануудай ёһоор, орон дотор демократическа шэнэдхэлгэнүүдые хэхэ, илангаяа Кипрэй асуудалаар болон социалис оронуудтай тэрэнэй харилсаа байгуулгаар гадаадынгаа политикые Грециин бэеэ даангяар бэелүүлхэ зам нээжэ үгэхэ байна.

Рубиин сүүд эхилээ

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 18. (ТАСС). Президент Кеннедиин үнгэрэгшэ жэлэй ноябриин 22-то алуулһан Далласта Джек Рубиин сүүд үсэгэлдэр эхилээ. Кеннедиие алагша байжа магад Ли Освальдые зорюута алаа гэһэн гэмнэлгэ тэрээндэ хэгдэһэн байна.

Рубиие үмөөрхын тулада хэдэн олон адвокадууд хабаадана. Хэблэлэй бэшэһэнэй ёһоор, Рубиин гол үмөөрэгшэ адвокат Белли 70 туһалагшатай. Һуниин клубай эзэн Рубиие зүбтүүлхын тулада тэдэнэр оролдолго гаргана. Тэрэниие зүбтүүлхын тулада үмөөрэгшэд хадаа Руби гэм хэхэ үедөө «Саг зуура жэгшүүрин галзуурһан байгаа» гэһэн шалтаг баридаг байна.

Судья Джо Браун Джек Рубиие сүүдлэнэ. Энэ судья бүхыдөө 30 мянган уголовно хэрэг хаража үзэһэн байгаа бшуу. Далласай окружной прокурор Генри Уэйд сүүдтэ гэмнэгшэ боложо хабаадана. Гушан жэлэй турша соо энэ тушаал даажа байхадаа, тэрэ 24 хүниие электрическэ стулда һуулгаһан байха юм. Рубиие саазалан алаха гэһэн эрилтэ Уэйд хэнэ.

Сүүдэй хүдэлмэри тухай Америкын болон гадаадын 400 шахуу корреспондентнүүд бэшэдэг байха юм.

Сагай уларил

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэһэнэй ёһоор, мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэйшэг байха, зарим нютагуудта бага зэргээр саһан орохо. Баруун хойто зүгһөө һулаханаар һалхилха. Байгал шадарай нютагуудта 18—23, бусад газар нютагуудта 12—17, Улаан-Үдэ городто үглөөгүүр 22—24, үдэртөө 12—14 градус хүйтэн болохоор багсаагдана.

Февралиин 20—21-нэй үдэрнүүдтэ республика дотор үүлэтэйшэг байха, саһа шуурган болохогүй. Зүг бүхэнһөө һулаханаар һалхилха. Хойто аймагуудта һуниндөө 31—36, үдэртөө 16—21, урда аймагуудта һуниндөө 25—30, үдэртөө 11—16 градус хүйтэн байхаар хүлеэгдэнэ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-... улица Ленина, 35. Телефоны: редактора —23-67, зам. ре... гора —38-42, зам. редактора —35-84, секретарната —27... отделов: сельскохозяйственного производства и партий... жизни —47-59, 35-14, промышленного производства и пар... ной жизни —48-89, 33-61, корректорская —35-95.
Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологичес... —24-74, советского строительства и быта —34-93, рабсел... ров и писем —25—41, 38-30, информации —32-74 и пер... дов —34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Сов... Министров Бурятской АССР

Н00042. Зак. № 156.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур
1964 оной февралиин 19.